

VILÁG

vakok

1994. január

Tartalomjegyzék

Bartha Zsuzsanna: Elnökségi tudósítás	3
Lak István: Tudósítás megyei szervezeteink közgyűléséről <i>(I. rész)</i>	8
Törvényjavaslat a fogyatékos emberek jogairól <i>(II. rész)</i>	14
Helyreigazítás	21
<i>Sportrovat</i>	
Egri szereplés Lőcsén	21
Vasteleki Péter: Vakvezető-kutyakiképzés Magyarországon	22
Lak István: Végső búcsú Gombos Istvántól	25
Lak István: Tapintható tárlat	26
Egy vitaindítóra reagálva	27
Sajtófigyelő <i>(Összeállítás a Fehér Bot Napja alkalmából megjelent írásokból)</i>	28
<i>Megyei hírcsokor</i>	
Erdélyi Lajosné: Megalakult a Dabasi klub	31
Fazekas László: „Újra együtt játszunk”	31
Elektromos telefonkönyv	32
Az MGYOSZ fennállásának 75. évfordulója tiszteletére rendezett ünnepségsorozat visszhangjai	33
Közlemények	33
<i>Törődjünk többet egészségünkkel!</i>	
Kiss János: Alkohol-alkoholizmus	34
<i>Békés megyei tudósítás</i>	
Piss Mátyásné: Kell a kultúra!	35
Melegi Karola: Bűnügyi mazsolák	36
Az árueledásban kapható termékek jegyzéke	37
Hirdetések	40

A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének havi folyóirata. Felelős kiadó: Erhartné dr. Molnár Katalin. Kiadóhivatal: MGYOSZ 1146 Budapest, Hermina út 47. Felelős szerkesztő: Bartha Zsuzsanna. Készült a Signatura Ipari Termelő és Szolgáltató Kft. nyomdájában 1300 példányban. Felelős vezető: Rózsavölgyi László. ISSN: 0209-6765.

Bartha Zsuzsanna**Elnökségi tudósítás****3**

Az MVGYOSZ Országos Elnöksége 1993. november 24-én ülésezett. Igazoltan dr. Hohl József és dr. Kiss László maradtak távol.

Az elnök köszöntötte a megjelenteket, majd ismertette a napirendet, melyeket az elnökség elfogadott.

A számítástechnikával és az alapszabály előkészítésével kapcsolatos beszámolókat dr. Hohl József betegsége miatt elnapolták.

Először a megyei szervezetek közgyűléseiről hangzott el általános tájékoztató a főtítkárról és Lak István előterjesztésében. (Lapunkban sorozatban közöljük a részletes ismertetőt – a szerk. megj.).

A lezajlott közgyűlésekről általánosságban a következők foglalhatók össze: igen hasznos volt, hogy a legtöbb tanácskozáson dr. Szigeti György is jelen volt, mert nagyon sok kérdést intéztek hozzá a tagok. A felvetett kérdések nagy része a vakok személyi járadékára, a jövedelmekre vonatkoztak. A közgyűlések az ország nehéz helyzete ellenére rendkívül nyugodtak és toleránsak voltak. Az utóbbi három év tapasztalata alapján az is elmondható, hogy csak nagyon kevés az egyéni probléma, amit a közgyűléseken felvetnek, sokkal inkább a közösséget érintő ügyek váltak fontossá. Több javaslat is érkezett a tagoktól.

Örömmel tapasztalták, hogy Vas megyében is megélénkült az egyesületi élet. Kiemelten jó körzeti munkát végeznek Somogy, Szolnok és Veszprém megyékben.

Kiemelendő még az is, hogy mindegyik közgyűlésen igen színvonalas kulturális műsorral vette kezdetét a tanácskozás. Összefoglalva: a megyei közgyűléseken valóban képet lehetett kapni a tagság életéről, munkájáról és gondjairól.

A második napirend a Hajdú-Bihar megyei szervezet beszámolóját vitatta meg. Az anyagot előzetesen minden elnökségi tag kazettán megkapta. (A mellékletben a kivonatos ismertetőt megtalálják).

Dr. Szél Lajos, a megyei szervezet titkára a feltett kérdésekre válaszolt. A hozzászólások egyhangúan tükrözték, hogy igen alapos áttekintést adott a megyében élő vakok helyzetéről.

A tájékoztatót az elnökség tudomásul vette.

A harmadik napirend a szövetség klubjairól, baráti köreiről adott általános áttekintést. A téma előadója dr. Krabót György, a rehabilitációs osztály munkatársa volt. Bevezetőjében elmondta, hogy a rehabilitációs osztály egyrészt végrehajtja a központtól kapott utasításokat, másrészt pedig szervezeti segítséget nyújt a különböző szakosztályoknak, baráti köröknek. Dr. Krabót György az országos jellegű klubokról és szakosztályokról adott áttekintést, a helyi jellegűekről nincsenek információi.

Részletesebben szólt a Vakvezető Kutyával Közlekedők Szakosztályáról. Úgy ítéli meg, hogy igen agilisek, az intézményrendszerük is kialakult. Létrehoztak a kutyaiskolában egy rendszeres tanácsadói szolgálatot. A rendszeres klubösszejövetelek megszűntek az érdeklődés hiányában. Az évente megrendezésre kerülő „kutyanap” viszont igen népszerű és látogatott.

Régóta működő szakosztály a gyógy-masszőröké. A szokásos rendezvényeiket mindig megtartják, így a továbbképző tanfolyamot is. Meghatározott program szerint működik a gyógymasszőrök klubja. Sajnos ennek a szakosztálynak a munká-

jában is érődik, hogy a tagság nem kellően aktív.

Cserna Sándor hivatalvezető helyettes kiegészítésként még elmondta,

hogy a Vakvezető Kutyaival Közlekedők Szakosztálya azzal is segítséget nyújt a VKI-nak, hogy az átadásra kerülő kutyákat kipróbálják, s hogy az igények elbírálásakor is jelen vannak, de nem utolsó sorban az utógondozásban vállalt szerepük igen jelentős.

A főtitkár hozzászólásában arról beszélt, hogy minden klub és szakosztály annyira életképes, amilyen mértékben ezt a tagsága megvalósítja. A gyögymasszőröktől joggal elvárható lenne, hogy sokkal igényesebben tevékenykedjenek. Semmiféleképpen nem szabad az országos jellegű szakosztályok és klubok szervezését erőltetni.

A további hozzászólások után az elnökség a tájékoztatót elfogadta.

Utolsó napirendként Kuminka Györgyné, a Kulturális és Oktatási Bizottság vezetője adott átfogó tájékoztatót. Meghívottként jelen volt Görgényi Miklós, a bizottság egyik tagja is.

A bizottság a közoktatási törvény alapos áttekintését tervezi, különös tekintettel a látássérültekre vonatkozóan. Egyúttal szorgalmazza a tanulók és a pályakezdők részére nyújtandó szolgáltatások körének bővítését. (tankönyv-és segédeszközellátás bővítése).

Természetesen, ahol a feladatok megkövetelik, ott együttműködnek a Segédeszköz és a Rehabilitációs Bizottságokkal.

A Kulturális Osztállyal együttműködve aktívan részt vesz a bizottság az egyesületi élet kulturális tevékenységének szervezésében. A bizottság fontos célkitűzése, hogy Magyarországon emelje a Braille-kultúrát. Ennek érdekében a Braille és a hangos könyvek kijelölésében vállal szerepet, valamint a Braille-írásrendszer egységesítése érdekében egy állandóan működő bizott-

ságot hoztak létre. (Görgényi Miklós vezetésével, tagok: Varró Attila, dr. Hohl József, Lak István, Gubuznai Imre és Erős Pál).

A számítógépes Braille létrehozására a bizottság 1994-re egy konferenciát tervez.

Augusztustól a legnagyobb gondot a beiskolázás és a tankönyvellátás jelentette. A könyvek hetven százalékát újra kellett olvasni, a változások következtében. Kiemelkedő szerepet vállalt a probléma megoldásában Temmel Márta tanárnő.

Ebben a tanévben 126 diák számára olvastak fel tankönyvet. Eddig 36 könyv került átadásra, 11 368 kazettát jelent. A közeljövőben még hat könyv készül el. Tervezik egy tankönyvkatalógus elkészítését is.

Megoldásra váró probléma a Stúdió részére a felolvasásra kerülő könyvek beszerzése.

A felsőfokú oktatási intézményben tanulók támogatásában tapasztalható aránytalanságokat szeretnék megszüntetni.

Kuminka Györgyné külön köszönetet mondott minden bizottsági tagnak a Fehér Bot Napi ünnepségsorozat előkészítésében végzett szervező munkájáért. Befejezésül pedig a november 21-én lebonyolított Braille-írás és olvasás versenyről szólt. (Lapunk külön tudósítást közöl a rendezvényről. – a szerk. megj.).

A Kulturális és Oktatási Bizottság összetételét nagyon szerencsésnek minősítette Kuminka Györgyné, valamint azt is, hogy igen jó a kapcsolat a kulturális osztállyal, és személy szerint Pálffy Lászlónéval, illetve a rehabilitációs csoporttal is.

A beszámolót követően az elnökség azt elfogadta.

Következtek a bejelentések:

- Dr. Szigeti György benyújtott egy, a fogyatékos szervezetek költségvetési támogatásának növelésére vonatkozó módosító javaslatot, amelyet a Szociális Bizottság ülésén megvitattak és elfogadtak

(25 %-os növelésről van szó)

- 52,4 %-os arányban az évi 24 ezer forint adóalap kedvezményt 36 ezer forintra emelték. Mindez a miniszteri „nem” ellenére 109:108 arányban történt. Így az 1994. évre a fogyatékos emberek adóalap kedvezménye 36 ezer forint lesz
- Megalakult a csongrádi körzeti csoport
- A Társadalombiztosítási Önkormányzat Rehabilitációs Munkatervéhez megküldésre került a szövetség javaslata
- Az Egészségkárosodottak Tanácsához való csatlakozásunk javaslatát is megküldtük az általunk javasolt módosításokkal
- Az ENSZ december 3-át a Fogyatékos Emberek Nemzetközi Napjának minősítette, s ez alkalomból különféle rendezvénysorozatokra kapott meghívást szövetségünk
- Befejeződött a Vakok Általános Iskolája és Diákotthona felújítása. Szövetségünk képviseltette magát az átadó ünnepségen
- A Homérosz kórus németországi hangversenyével kapcsolatosan Németh Tamás levelet intézett az elnökséghez, melyet a december 15-i ülésen a testület megvitat
- A látássérült emberek oktatásával foglalkozók európai konferenciájának előkészítésére megalakult egy bizottság a Vakok Általános Iskolájában, amelynek szövetségünk is tagja. A konferencia előkészítése megkezdődött, amelyre 1995-ben kerül sor Budapesten
- Szövetségünk is tagja a Hilton/Perkins Alapítványai operatív bizottságának, amely részben a korai fejlesztéshez, részben pedig a gyengénlátók megsegítéséhez nyújt segítséget, valamint iskolai szakirodalom fordítására ad támogatást. Erről a tényről dr. Kakuszi István urat, a Népjóléti Minisztérium államtitkárát, tájékoztatni kívánjuk, mert a minisztérium által küldött levélből úgy tű-

nik, nincs róla tudomásuk;

- A Nógrádberceli Szakosított Szociális Foglalkoztatóról megjelent egy cikk a Beszélő c. folyóiratban. A leírtak alapján a szövetség úgy érzi lépnie kell az intézmény érdekében
 - Dr. Szőke László, mint az szövetség elnöke részt vett november 19-én Balatonfüreden, az MSZP által szervezett „Az egészséges társadalomért” konferencián
 - A Rehabilitációs Társaság szervezésében 1994. szeptemberében Magyarországon konferenciát tartanak. Szövetségünket is felkérték a konferencia szervezésének segítésére.
 - Szövetségünk eleget tett a Szlovákiába történő viszontlátogatásnak. A program kitűnő volt, s a megállapodások reményt adnak a jövőbeni kölcsönös együttműködésre
- (Az útról részletes beszámoló jelenik meg lapunk egy későbbi számában – a szerk. megj.) Az elnökség határozata alapján a jövőben az értekezlet ideje alatt a teremben nem lehet dohányozni.

Az elnökségi ülés az alelnök, dr. Szőke László zárszavával ért véget.

Melléklet

A Hajdú-Bihar megyei látássérültek helyzetének áttekintése

(Kivonat)Az MVGYOSZ tagjai látásukat 67 %-ban elvesztették, az ilyen mértékű látássérülés minősül társadalmilag is elismert komoly hátránynak. Az alábbiakban megkíséreljük különböző megközelítő módszerekkel áttekinteni a Hajdú-Bihar megyei helyzetet.

6

Nemzetközi tapasztalatok szerint Európában a lakosság 3, 5 ezreléke látássérült. Hajdú-Bihar megye összlakossága: 550 ezer fő. Az ebből számított 3,5 ezrelék 1925 fő. Debrecen város lakosságának száma 218 ezer fő, az ebből számított 3,5 ezrelék 763 fő. Ezek a számok meg egyezni látszanak szövetségünk adataival.

A taglétszám Hajdú-Bihar megyében 2103 fő, Debrecenben 871 fő. Ennek alapján úgy tűnne, hogy az európai átlagnak megfelelő a látássérültek száma. A valóság azonban az, hogy ez csupán részadat.

Tagszervező munkánkat a vakok személyi járadékát megállapító határozat alapján végezzük. Személyi járadékra az jogosult, aki látását legalább 95 %-ban elveszítette. A jogosultak körében végzett szervező munka kb. 70 %-os. Ebből következően a taglétszám a tényleges látássérültek számának legfeljebb 70 %-a, még akkor is, ha figyelmen kívül hagyjuk, hogy a látásukat 67 %-ot meghaladóan, de 95 %-ot el nem érő személyekre vonatkozó ellenőrzési lehetőségünk nincs. Ezek figyelembevételével Hajdú-Bihar megyében a látássérültek számát 2750, Debrecenben pedig 1100 főre kell becsülni. A lakosságon belüli számarány így lényegesen rosszabb, 5 ezrelék, vagyis minden kettőszázadik ember súlyosan látássérült. Ez az adat arra utal, hogy a látássérüléssel összefüggő összes kérdéssel fokozottan kell foglalkozni. Önként felvetődik a kérdés, mi lehet annak az oka, hogy a látássérültek száma

nagyobb az átlagosnál. Ez két objektív tényezőre vezethető vissza. Az egyik a szociális otthonon belül működő szakosított részleg, amely korábban kifejezetten vakok intézete néven működött. Az ide bekerült fiatal személyek viszonylag rövidebb idő után munkahelyet találnak és kiköltöznek a városba. A kiköltözésre anyagilag ösztönözve vannak, mert az intézeti lakók nem jogosultak a vakok személyi járadékára. A másik tényező az MGYOSZ Hajdú-Bihar megyei szervezete, ahol a munkarehabilitációs tevékenység az átlagosnál jobb. Ezért még a megyén kívüli látássérültek is szívesen telepednek le a megyében.

A szövetség taglétszámához viszonyított foglalkozási arány 22 %, amely az országos átlagnál több mint másfélszer nagyobb.

A taglétszámhoz viszonyított foglalkozási arány azért alacsony, mert igen kevés a született látássérültek száma, és a későbbi látáskárosodás is inkább az időskorral függ össze. A tagság több mint 60 %-a hatvan éven felüli. A megye lakócai között a hatvan éven felüliek aránya 19 %. Ebből látható, hogy a látássérültek körében a hatvan éven felüliek száma közel háromszoros. Ennek megfelelően az időskor, halmozva a látássérüléssel szociálisan több mint háromszoros terhet jelent. Minden valószínűség szerint minimálisan háromszoros szorzót kell alkalmazni az egy főre juttatott segélyek, vagy pl. a szociális otthoni férőhelyek számában.

A 0–6 éven aluli látássérültek száma a megyében 11 fő, amelyből öt rendszeresen részt vesz a gyermekrehabilitációs foglalkozásokon. A szülők a gyermekek után emelt összegű családi pótlékot, valamint a vakok személyi járadékát kapják. Az általános iskolákba és nevelőotthonokba való elhelyezés a személyi járadék elvesztésével jár, így itt ellenérdekűség működik. A szü-

lők általában késleltetik a gyermekek beiskolázását. Az általános iskoláskorú vak gyermekek többsége az országban egy helyen, Budapesten működő Vakok Általános Iskolájába jár.

A Debrecenben működő Gyengénlátók Általános Iskolájában is előfordul, hogy a tanulmányok során romló látású gyermek továbbra is, fokozott segítséggel a gyengénlátók között tanul. Ez a gyermekek részére hátrányos, különösen továbbtanulás esetén egybeesik az iskolaváltással a vakos kommunikációs technikák elsajátításával. Szóba jöhetne még a külföldön már néhol jelentkező integrált oktatás, ahol a látássérült gyermek látó társai között tanul. Ez a megoldás a gyermeket rendszeresen felkereső utazó tanárt feltételezi, továbbá a vak gyermek hátrányait kompenzáló segédeszközöket, melynek az egy gyermekre jutó értéke messze meghaladja az egy millió forintot. Ennek biztosítására sem a szülői, sem a társadalmi háttér nem képes.

A közép- és felsőfokú oktatási intézményekben tanulók száma 19 fő. Tanulmányaikat szövetségünk hangos könyvtárral és hangos könyvekkel segíti. Részükre ez, a szükségletükhöz képes viszonylag csekély segédeszközi támogatást nyújt.

Szövetségünk szorgalmazza, hogy a különböző pályázatokon vegyenek részt, ahol a tanulmányaikhoz támogatást szerezhetnek. A továbbtanulásra való ösztönzés nagyon fontos, mert újabb munkahelyekre csak szakképesítéssel tudunk elhelyezni embereket.

A dolgozó látássérültek száma megyénkben 456 fő. A foglalkoztatásuk szerinti megoszlás: telefonkezelő, jogász, gyógymasszőr és egyéb. A munkanélküliség a látássérülteket komolyan érinti.

A korlátozott munkalehetőségek időszakában indokolt volna védett foglalkoztatók szervezése. Ennek dologi feltételei gya-

korlatilag nem biztosítottak. A sorstársaink között jelentkező problémák közül a szociális ellátottság a legkritikusabb.

Szervezetünknek a szociális ellátás biztosításához semmiféle anyagi forrása nincs. Tevékenységünk kizárólag ilyen jellegű kérelmek más szervekhez történő benyújtására korlátozódik. Ez lényegében jogsegély szolgáltatás jellegű munka.

A tagság életkoránál és állapotánál fogva szinte teljes egészében szociális gondozásra szorul. Ezért tevékenységünket ez irányba komolyan fejleszteni kell. Az önkormányzattal az egyes ügyekben kialakított együttműködés jó. az idősebb korban látásukat veszített személyek rehabilitációja részben megoldott. Budapesten országos hatáskörrel működik ugyan a Vakok Rehabilitációs Csoportja, mely rövidebb tanfolyamokon végzi ezt a tevékenységet, de az ezen résztvevő személyek száma gyakorlatilag elenyésző. Előfordul az is, hogy egész évben senki nem jelentkezik erre a tanfolyamra. A hatékony rehabilitációt egyébként is az állandó lakóhelyen, illetve munkahelyen lehet megoldani. Szövetségünkben e tekintetben is hiányoznak a feltételek, kizárólag a sorstársi együttérzésre épített, egyéni, önzetlen munka biztosít némi lehetőséget.

Debrecen városban vagy a szakosított szociális otthon vagy a szociális otthon szakosított részlegében, vagy a vakok szövetségében, feladatkörében az egész megyére kiterjedő csoport láthatna el rehabilitációs feladatokat. Természetesen itt az orvosi rehabilitáción túlmenően elsősorban életviteli, pedagógiai és munkahelyi rehabilitációról van szó.

Úgy gondolom, a forintban ki nem fejezhető emberi értékek létrehozása fontos feladat.

(Dr. Szél Lajos)

Lak István

Tudósítás megyei szervezeteink közgyűléséről (I. rész)

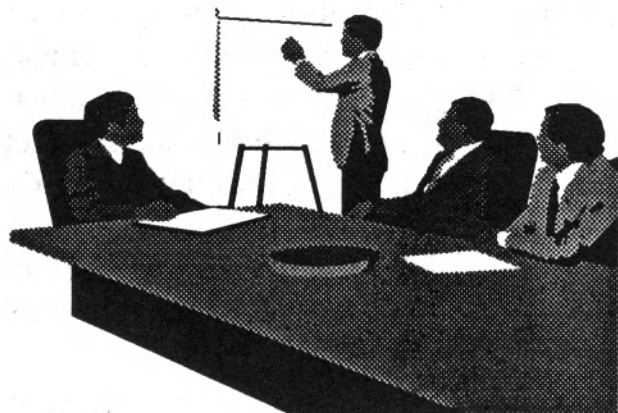
Szövetségünk megyei szervezeteinek és körzeti csoportjainak vezetőségei a megválasztásuk óta eltelt egy év munkájáról számoltak be az érdeklődő tagságnak. Mindenütt megemlékeztek egyesületünk fennállásának 75. évfordulójáról. Megyei szervezeteink körzeti csoportjai különböző időpontokban, tavasztól őszig tartották taggyűléseiket. Minden összejövetelen jelen volt a megyei szervezetek elnökségének néhány tagja, a klubok, a baráti körök képviselői és más körzeti csoportok képviselői. Több taggyűlésen képviseltették magukat a helyi önkormányzatok és a társszervezetek is, és a helyi sajtóban is gyakran jelentek meg beszámolók.

Szeptemberben és októberben tartották közgyűléseiket, küldöttközgyűléseiket megyei szervezeteink. Kivéve Szabolcs-Szatmár-Bereg megyét, ahol novemberben volt e fontos esemény. Mindenhol jelen volt az Országos Elnökség egy vagy több tagja, a szövetség hivatali képviselője és a szomszédos vagy távolabbi megyei szervezet elnökségének egy vagy több tagja. A legtöbb közgyűlésen jelen voltak az önkor-

mányzat, a társszervezetek és intézmények képviselői. Dr. Szigeti György, szövetségünk elnöke, országgyűlési képviselő, aki a közgyűlések többségén jelen volt, tájékoztatót tartott. Szociálpolitikai kérdésekkel foglalkozott, és a parlamenti munkájáról beszélt. Néhány közgyűlésen részt vett a megye országgyűlési képviselő is. Az eseményről szinte mindenütt készítettek összeállítást a rádió, az újságok és a televízió részére.

A legtöbb közgyűlés a Himnusszal kezdődött és a Szózáttal fejeződött be. A 75. évforduló kapcsán megemlékezést tartottak, majd beszámoltak a szövetség történetéről, szerepéről, céljairól és feladatairól. A megyei tanácskozáson részt vettek a Vak Hadirokkantak Egyesületének képviselői is, akik rövid beszámolót tartottak. Elmondták, hogy az országban mintegy 350-400 sorstársuk van, de csak nyolcvanatot tartanak nyilván az egyesületben. Kérték a jelenlevőket, hogy értesítsék a környezetükben élő vak hadirokkantakat létezésükről. A megyei szervezetek titkárainak beszámolója után hozzászólások következtek, majd megvendégelték a jelenlevőket.

A beszámolók szerint szeptember 7-én tartott közgyűlést a Bács-Kiskun megyei szervezet. Az esemény műsorral kezdődött: fellépett ifjú Tóth István két fuvolaszámmal, majd idősebb Tóth István verset mondott. A szervezet elnöke Szabó Lászlóné bevezetője után Novák Ferenc sorstárs, a Történelmi Igazságtétel Bizottság helyi tagja kitüntetések

adott át dr. Szigeti Györgynek, szövetségünk elnökének és Erhartné dr. Molnár Katalinnak, valamint Z. Kovács Bertalannak, a sorstársak érdekében végzett munkájukért. Z. Kovács Bertalan a megyei szervezet titkára elmondta, hogy az egyesület térítésmentesen használja a helyiséget, csak a közköltségeket térítik meg.

Csongrád megyei szervezet 8-án tartott közgyűlést, amely műsorral kezdődött: Balla Anna dalokat énekelt, Klimász Sándorné saját verseit szavalta. Dr. Jáksó László elnök bevezetőjében elmondta, az első taggyűlést 1949-ben tartották, akkor még mint a vakok szövetsége dél-magyarországi szervezete. Gyűléseik a szegedi vakok intézetében voltak. Suti Lajos titkár elmondta, hogy a csoportok taggyűlései rendszerben zajlottak. Csongrádban november 18-án megalakult a körzeti csoport. Az egyesületi élet jó, a szegedi Somogyi Könyvtárral aktívan együttműködik a látássérültek klubja.

Békéscsabán 9-én volt a megyei szervezet küldöttközgyűlése. A szervezet elnöke, Petrics Jánosné köszöntötte a megjelenteket, majd Lévai József elmondta, a megye minden részében kiépült a megbízotti hálózat. Jó kapcsolat van a megye intézményeivel, köztük a Békés megyei Könyvtárral. A Jókai Színház lehetővé tette, hogy 20 látássérült díjtalanul vehessen részt az egyes darabok főpróbáin. Kirándulásokat is szerveztek, melyek iránt nagy volt az érdeklődés. Ellátogattak például Szolnokra, tapasztalatcserére. Az év folyamán felújították a szervezet helyiségét. A megyei szervezet csapata részt vett a szövetség országos műveltségi játékán. A küldöttgyűlés végül a szervezet énekkarának fellépésével ért véget. A Heves megyei szervezet 15-én tartott

közgyűlést, melyen Hanuszka József elnökségi tag elmondta: az új vezetőség bemutatkozó levelet küldött az önkormányzatokhoz, melyekkel jó kapcsolataik vannak. Balogh Ferenc, a szervezet titkára arról beszélt, hogy minden hónap első csütörtök délelőttjén klubfoglalkozások vannak. Hamarosan szakköröket is szerveznek. Egyébként Egerben alakult meg elsőként a csörgőlabdacapat, amely már nemzetközi versenyeken is részt vett. Heves megyében újságunknak 170 előfizetője van. A szociális otthonokban, ahol tagtársak élnek, a megyei szervezet fizeti a lapot. Különböző intézményeik kedvezményekkel is segítik a sorstársakat: a fürdőket díjtalanul vehetik igénybe, a Gárdonyi Géza Színház előadásait félárú jegyekkel látogathatják és Egerben például a látássérültek kísérei is díjtalanul utazhatnak a buszokon.

A Gyöngyösi körzeti csoportban is rendszeresek a klubfogadások, kirándulásokat is szerveznek, a tagtársak érzik az együvé tartozás fontosságát. Az év elején megalakult a népdalkör.

Hajdú-Bihar megyében 19-én volt a megyei szervezet közgyűlése. Csanádi József elnök bevezetője után, Cserna Sándor a szövetség hivatalvezető helyettese adott ismertetőt, amely az itt élő látássérültek helyzetével foglalkozott. Erről az Országos Elnökség novemberi ülésének tudósításában olvashatunk. Szél Lajos a szervezet titkára a megválasztása óta eltelt idő áttekintésével kezdte, majd megemlítette, hogy 1992 decemberében díjtalanul válogathattak a sorstársak a közgyűlés napján elhelyezett ruhaneműkből. Nyáron látássérült találkozót szerveztek Debrecenben, melyre az ország különböző

10

megyéiből érkeztek tagtársak. Az idősek részére egészségmegőrző tábort szerveztek. A nyáron ismét volt szá-

mítógépes tábor a megyében. A fiatal tagtársak részére is folynak szervezési munkák egy klub létrehozására. Ez a szervezet egyébként ebben az évben ünnepli fennállásának 40. évfordulóját.

Rózsa Dezső az egyesület kulturális életéről szolt, megemlítette a megyében rendszeresen megtartott előadásokat és az Óda a fényhez című antológia megjelenését, amely a vakok és gyengénlátó szerzők alkotásaiból ad válogatást. E könyv kiadása jelentős esemény szövetségünk életében.

A Nógrád megyei szervezet 22-én tartotta közgyűlését, s miután Gordos Jenőné elnök üdvözölte a megjelenteket, Koperla Lajosné beszámolt a taglétszám alakulásáról, a családok látogatásáról, az idősek és beteg társak felkereséséről. Minden hónap első hétfőjén tartanak összejevetelt. A sorstársak és kísérők részére két alkalommal szerveztek utazást Szentkútra. A megyei szervezetnek jó a kapcsolata az önkormányzatokkal. Ha van érdeklődés, vállalják a Braille-írás tanítását. Lapunknak itt 95 előfizetője van.

Szabó Lajos a megyei szervezet közlekedéssel foglalkozó tagja felszólalásában először közlekedési problémákkal foglalkozott. Ezután a Vakok kertjével kapcsolatban sajnálattal mondta el, hogy ezt a kiváló pihenőhelyet, a jó levegőjű parkot csak kevés sorstárs használja.

A hozzászólók közül Szigeti Sándor több társa nevében is kérte, hogy a pontírásban megjelenő rádióműsor közölje a Duna TV műsorát is. Több helyen is kérték, hogy a Vakok Világa című fo-

lyóiratunk hangos változatban is készüljön el, így azokhoz a tagtársakhoz is eljuthat, akik idősebbek és látásuk romlása után már nem tudják megtanulni a Braille írást.

Nagy Istvánné ajánlotta, hogy a szövetség vezetői keressék fel az illetékeseket és a tagság részére biztosítsanak kedvezményes színházlátogatási lehetőséget. Licskai István javasolta a tagdíj emelését, amelyet a megyei szervezet küldöttközgyűlése jóváhagyott. Tolna megyei szervezet közgyűlése 18-án volt. Előtte a szekszárdi Szentgyörgyi Albert Egészségügyi Szakközépiskola diákjainak műsorában egyházi kórusok és vak szerzők versei hangzottak el. Mindegyik műfajban kiváló tolmácsolásban szólaltak meg az alkotások.

Vislói Emőke a szervezet elnöke nyitotta meg az ülést, a levezető elnök pedig dr. Zsámár György volt, akit a közgyűlés a megyei szervezet elnökségének örökös, tiszteletbeli elnökévé választott.

Kovács Lászlóné, az egyesület titkára beszámolójában elmondta, hogy a központ és a megyék között a régi, szakmai ellenőrzés helyett együttműködés jött létre. A helyiségbérleti díjat a megyei szervezetnek nem kell fizetnie, mert az önkormányzat elengedte ezt a kötelezettséget. Az egyesület adományok és pályázatok útján igyekszik a működéséhez szükséges összeget növelni. Területükön jól működnek a baráti körök és klubok, több kirándulást szerveztek, köztük egy ötnapos olaszországi utat is. Fraund György tanár elmondta, hogy a palánki Mezőgazdasági Szakmunkás és Szakközépiskola vállalja a gyengénlátó fiatalok oktatását is, akiket a házikertész és a kisállattenyésztő szakon képeznek ki. A közgyűlés végén választás is volt, mivel a megyei szervezet tag-

létszáma 700 fölé emelkedett és a számarány mértékének megfelelően országos küldöttet meg pótküldöttet kellett választani.

A Zala megyei szervezet 21-én megtartott közgyűlésén először Szabó Gyula, a szervezet elnöke szólalt fel, majd Nagy Tibor, titkár beszámolója következett. Szó esett a taglétszám alakulásáról, a családlátogatásról, a szociális helyzetről, a munkabahelyezés gondjairól. Az egyesület nagyon jó kapcsolatot alakított ki az önkormányzatokkal, intézményekkel és üzemekkel. Megszervezte a megye területén levő körzeti csoportok találkozóját, valamint sor került közös kirándulásokra is a szomszédos megyékkel. Egy jól sikerült irodalmi délután keretében a nagykanizsai Battyány Lajos Gimnázium diákjai bemutatták az Óda a fényhez című antológiát. Baranya megyei szervezet közgyűlését dr. Szigeti György, szövetségünk elnöke nyitotta meg 22-én. Dr. Tóth Miklós, a szervezet elnöke a vezetőség főbb munkái közül beszélt a tagszervezésről, a tagok látogatásáról és az egyesületi tevékenység fontos szerepéről. Az idősebbek részére minden hónap első csütörtökén tartanak klubnapot, melyek keretében belgyógyászati és szemészeti orvosi rendelés is van. A fiatalok klubfoglalkozását a hónap első hétfőjén rendezik meg. Dr. Szigeti György, aki egyben a megyei szervezet titkára is, és Görgényi Miklós, elnökségi tag, minden tanév végén tájékoztató előadást tart az utolsó éves orvostanhallgatók részére a szemészeti klinikán a szövetség munkájáról és a vakügyi kérdésekről.

A megyei szervezet 1993-ban üdülést szervezett a tagok részére a horvát tengerparton. A beszámolóban kiegészítőként Görgényi Miklós szólt az oktatási

és kulturális tevékenységről. Hangsúlyozta a Braille-írás fontosságát, a fiatalok számítás technikai képzését, majd a szövetség kiadványairól beszélt. Sasvári Zsolt a kirándulásokról adott áttekintést. Lovrek József a Komlói Körzeti Csoport vezetője, a náluk folyó munkáról beszélt, csoportjuk idén márciusban alakult. A városi önkormányzattól kaptak helyiséget, ahol hetente fogadják sorstársaikat. Hozzászólók között Nagy Károlyné elmondta, hogy 1993-ban Baranya megye rendezte meg az országos műveltségi játék egyik döntőjét.

November 6-án tartotta küldöttközgyűlését a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei szervezet. Műsorral kezdődött: a szervezet irodalmi csoportja verseket adott elő az Óda a fényhez című antológiából. Tóth László tanár rövid beszédében méltatta a kötetet. Az ülés Dankó Andrásnének a szervezet elnökének bevezetőjével kezdődött, az elnökségi beszámolót Szabó József titkár tartotta, az elnökségi munkáról beszélt. Elmondta, hogy a megye körzeti csoportjai mindennél kultúrált körülmények között tartották meg taggyűléseiket. A csoportok székhelyén a taggyűlésre adott helyiségekért az illetékesek sehol sem kértek terembért a szervezettől. A nyolc körzeti csoport taggyűlésén közel 400 tag vett részt.

A prózamondók baráti köre három körzet taggyűlésén is szerepelt. Jól működnek a különböző baráti körök. A természetjárók köre Tokajba és a Szatmár-beregi tájra szervezett kirándulást. Sakk- és malomjátékban rendeztek házi bajnokságot, amelyre a jövőben a szomszédos megyéket is meghívják. A baráti körök között sporthorgász kör is működik. A megyei szervezet egy pá-

12

lyázat útján fél millió forintot nyert a Szerencsejáték Alaptól. Ezt az összeget számítástechnikai eszközök beszerzésére használják fel. Többen is elismeréssel szóltak a szervezet adminisztrátorainak munkájáról. A megyei elnökségben és az országos küldöttek sorában is történt személyi változás.

A megyei szervezetek a közgyűléseket, a küldöttgyűléseket jól megszervezték, ezek rendben zajlottak. A tagság részvétele ezeken a korábbi évekhez viszonyítva némileg emelkedett. Főként közérdekű hozzászólások hangzottak el, a legtöbben a személyi járadékkal, a közgyógyellátással kapcsolatos gondokról szóltak. A gyűléseket a nyugodt légkör, az érdeklődés, a türelem, az együttműködést jellemezte.

A hozzászólások közül néhány javaslat, kérés is elhangzott, például a városok forgalmas helyein szereljenek fel hangjelzéses közlekedési lámpákat. A gyengénlátók megsegítésére a lépcsők szélét eltérő színezéssel készítsék el. Valamilyen módon meg kellene szervezni a vakok aláírási gondjait is. A pontírású Rádióműsor közölje a Duna TV műsorát, továbbá a Vakok Világa című folyóiratunk hangos változatban is jelenjen meg. A jelenlevők elismeréssel szóltak a Látatlanul című rádióműsorról. Egy-két kivételtől eltekintve, hasonlóan szóltak lapunkról is. A szövetséghez való tartozásról, az egyesület fontosságáról így vélekedtek:

„Aki úgy érzi, hogy közénk tartozik, jöjjön hozzánk. Az összefogásban, az aktivitásban van az erő. Nekünk kell tenni, magunkért, ne csak a támogatást várjuk. Szeretet és megbecsülés legyen egymás iránt. A megváltozott helyzetem után az egyesületben kaptam erőre, a kö-

zös sors, a dalolás, az éneklés összehoz bennünket. Jó bejönni a szervezetbe.”

A megyei szervezetek vezetőségeiben változások voltak az elmúlt évben.

Bács-Kiskun: German Béla, elnökségi póttag elhunyt.

Békés: Jakabovics Mihály felmentése után Zsíros Pálné eddigi póttag lett az elnökség tagja.

Győr-Moson-Sopron: Janes Gyula helyett Oláh Józsefné eddigi póttag lett az elnökség rendes tagja.

Heves: az elhunyt Vancsai Katalin utódjául Nádasdi Sándort választotta meg a közgyűlés a megyei szervezet elnökévé.

Nógrád: az év elején elhunyt Szóó Gyula utódjaként, a szervezet titkára Koperla Lajosné, elnöke pedig Gordos Jenőné lett.

Szabolcs-Szatmár-Bereg: lemondott az elnökségi tagságról: Balogh Irén, Bíró József, Linzenbold Istvánné, ez utóbbi az országos küldötti tisztségről is lemondott. Az eddigi két póttag: Szabó Ferencné és Baráth Gyuláné lett az elnökség rendes tagja, utóbbi pedig az országos küldöttközgyűlés rendes tagja lett.

Tolna: a közgyűlés Piczek Jenőné országos küldötté, Fehérvízi Istvánt pedig e testület pótküldöttévé választotta.

A Braille emlékérmesek névsora

Az MGVYOSZ Országos Elnöksége 1993-ban 18 Braille emlékérmes (annak különböző fokozatát) adományozta a vakügy területén jelentős munkát végzőknek. Az alábbiakban a fokozatok és azon belül, a megyék betűrendjének megfelelően ismertetjük a kitüntetettek névsorát.

Arany fokozat:

1. Portikné Antal Veronika, a Borsod-Abauj-Zemplén megyei szervezet alapító tagja (1953-ban alakult a szervezet) évtizedek óta részt vesz a kulturális- és egyesületi munkában.

2. Dr. Csermely Miklósné (Budapest), 30 éve oktatója a gyógymasször tanfolyamnak, ahol áldozatos munkájával segíti a látássérült fiatalok képzését.

3. Kertész Lajos, (Budapest), a Bartók Béla zeneművészeti Szakközépiskola tanára, aki hosszú ideje végzi szívvel-lélekkel a vak fiatalok képzését. Hozzá hasonlóan munkálkodik a másik két kitüntetett zenepedagógus.

4. Hanuszka József, 25 éven át volt titkára a szövetség Heves megyei szervezetének. Ezen kívül sok-sok munkát végzett az egyesületben.

5. Szoó Gyula, (postumus), több mint két évtizeden át dolgozott a Nógrád megyei szervezetben, előbb mint vezetőségi tag, majd tíz éven át, titkárként egészen haláláig.

Ezüst fokozat:

1. A Békés megyei szervezet kulturális csoportja, hosszú ideje működik az együttes és sikeresen szerepelnek különböző helyeken.

2. Krause Annamária (Budapest), a Zeneművészeti Főiskola tanára

3. Maklári Balázs Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, a Kisvárdai Körzeti Csoport vezetőségi tagja, megyei küldött.

Bronz fokozat:

1. Becht Erika (Budapest), a Zeneművészeti Főiskola tanára.

2. Kamarás Sándor (Budapest), közel két évtizede tagja a szövetség zenekarának.

3. Klimász Sándorné a Csongrád megyei szervezet kulturális csoportjának tagja.

4. Rátkai Ödön tanár, a Csongrád megyei szervezet Hódmezővásárhelyi Körzeti Csoportjának pártoló tagja, az egyesület kulturális életének szervezője.

5. Zsebi Károly, a Somogy megyei szervezetnek közel húsz éve aktivistája, jeleleg az egyesület elnökségének tagja, egyben országos küldötte is.

6. Dr. Zsámár György a Tolna megyei szervezet elnökségének tagja, országos küldötte, aki már huzamosabb ideje dolgozik az egyesületben.

7. Hóbor Ferenc (Vas megye), több mint másfél évtizede támogatja a szövetség megyei szervezetének munkáját.

8. Bátor Arpád a szövetség Veszprém megyei szervezetének elnökségi tagja, huzamosabb ideje dolgozik az egyesületben.

9. Mácsár István a Veszprém megyei szervezet aktivistája, hosszabb ideje segíti az egyesületet.

10. Dani Ferenc a Zala megyei szervezet elnökségének tagja, főként kulturális munkában tevékenykedik.

11. Szabó Gyula a Zala megyei szervezet alapító tagja, jelenleg az egyesület elnöke.

Gratulálunk a kitüntetetteknek

(szereksztőség)

Törvényjavaslat a fogyatékos emberek jogairól (II. rész)

IV. FEJEZET

Az esélyegyenlőség megvalósításának intézményei

I. cím

Hatóságok

23. §

(1) A fogyatékosná nyilvánítás, a fogyatékoság jellegének és mértékének megállapítása – életkorra tekintet nélkül – hatósági feladat, melyet az Országos Orvosszakértői Intézet (a továbbiakban: OOSZI) lát el az államigazgatási eljárás szabályai szerint.

(2) A fogyatékoság fokának és besorolási kategóriájának megállapításáról szóló OOSZI határozatban előírt újbóli vizsgálati idő előtt sem törvénynél alacsonyabb szintű jogszabály, sem hatóság nem kötelezheti felülvizsgálatra a fogyatékos embereket.

(3) Valamilyen ellátás, juttatás, szolgáltatás igénybevételét sem törvénynél alacsonyabb szintű jogszabály, sem hatóság nem kötheti külön, a fogyatékoság ismételt megállapítására irányuló OOSZI vizsgálat elvégzéséhez.

24. §

(1) A fogyatékos emberek jogainak érvényre juttatásában az érintettek, családtagjaik, érdekképviselői szervezeteik, az állam, az önkormányzatok és a társadalombiztosítás együttműködnek.

(2) Az állam, az Önkormányzatok és a társadalombiztosítás feladatait a fogyatékos emberek jogainak érvényesítésében

csak törvény határozhatja meg.

(3) A szociális jogok megvalósítása, a szociális szolgáltatások lakhatás, házi gondozás, utazás, pénzbeni ellátások, étkeztetés stb) biztosítása az önkormányzatok szociális ellátást nyújtó intézményeinek a feladata.

(4) Az önkormányzatok e körben ellátott feladatait részletesen a szociális ellátásokról szóló törvény szabályozza.

(5) Az egészséghez való jog érvényrejuttatása, a gyógyítás, ápolás és egészségügyi rehabilitáció a társadalombiztosítás és az egészségügyi intézmények feladata.

II. cím

Érdekvédelem

25. §

(1) A fogyatékos emberek sajátos közös érdekeik érvényesítése céljából érdekképviselői szervezeteket hozhatnak létre és működtethetnek.

(2) A fogyatékos embereket érintő minden döntés meghozatala előtt a hatóságoknak ki kell kérni a fogyatékos emberek illetőleg családtagjaik véleményét, helyi, regionális és országos szinten is.

(3) A (2) bekezdésben foglalt előzetes véleménynyilvánítási jog gyakorlására az érintett, bejegyzett érdekképviselői szervezetek jogosultak.

III. cím

Információk

26. §

(1) A fogyatékos embereknek és családtagjaiknak joguk van a részükre biztosított programokkal és szolgáltatásokkal, az

ellátási formákkal, az intézményekkel, valamint minden őket érintő ügyel kapcsolatban megfelelő időben és módon információkhoz jutni.

(2) Rendszeresen fel kell mérni a fogyatékos emberek életkörülményeit, különböző csoportjaikra, az őket érintő programokra, szolgáltatásokra és azok használatára vonatkozó statisztikai és egyéb adatokat kell gyűjteni, s az így nyert információt a közvéleménnyel is meg kell ismertetni.

(3) Támogatni kell a fogyatékos emberek és családjaik életét befolyásoló társadalmi és gazdasági kérdésekre, a fogyatékosok okaira, típusaira, gyakoriságára valamint a meglévő ellátási formák elérhetőségére és hatékonyságára vonatkozó kutatási programokat.

(4) Elő kell segíteni a fogyatékos emberek részvételét az adatgyűjtésekben és a (3) bekezdés szerinti kutatásokban.

(5) Az adatgyűjtés és kutatás csak az egyéni titok és a személyi integritás védelme biztosításával végezhető.

(6) A (2)–(4) bekezdésben szereplő felmérések adatgyűjtések, kutatások kormányzati feladatot képeznek.

V. FEJEZET

Záró rendelkezések

27. §

(1) Ez a törvény a kihirdetést követő 15. napon lép hatályba.

(2) A 10. (3) bekezdése szerinti szabályozást a törvény hatálybalépését követő három hónap alatt kell elvégezni. Az épített környezetre vonatkozóan a megvalósítás ütemezése során úgy kell eljárni, hogy a törvény hatálybalépésétől számított hat hónap eltelte után létesítendő új építményeknél már az új szabályozás érvényesüljön.

(3) A 11. (8) és a 12. (2) bekezdése által érintett jogszabályok módosítását a tör-

vény hatálybalépését követő év május 31. napjáig kell elvégezni.

(4) A 7. (1) és (3) bekezdés, a 8. (3) bekezdés, a 9.

(4) bekezdés, a 14. (4) bekezdés, a 20. (2) bekezdés, a 24. (4) bekezdése szerinti rendelkezéseket a törvény hatálybalépését követő egy éven belül kell meghozni, úgy, hogy legkésőbb a meghozandó törvény hatálybalépésétől számított hat hónap múlva alkalmazhatóak legyenek.

(5) Az önkormányzatok a támogató és szociális szolgálatok körét (9./3/ bekezdés, 24./3/ bekezdés) a törvény hatálybalépését követő egy év és hat hónap alatt kötelesek teljes körűen kiépíteni.

28. §

(1) Az 1952. évi III. törvény (Polgári Perrendtartás) a következő új 39. §-sal egészül ki:

„39. § A fogyatékos embert fogyatékos-ságával összefüggésben ért kár megtérítésére illetve hátrány megszüntetésére irányuló per az igény érvényesítésére jogosult lakóhelye szerint illetékes bíróság előtt is megindítható.”

(2) Az 1952. évi III. törvény (Polgári Perrendtartás) 67. § (1) bekezdés hatályon kívül helyezett g) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(A perben meghatalmazottként eljárhat)

„g) a fogyatékos emberek bejegyzett érdekképviselői szervezete saját tagjának perében;”

INDOKOLÁS

Általános indokolás

A Magyar Köztársaság Alkotmánya minden magyar állampolgár számára biztosítja az emberi, illetve állampolgári jogokat. A fogyatékos emberek esetében nem mindig teljesülnek ezek a jogok; nem teljes jogú tagjai a közösség gazdasági és társa-

dalmi életének.

Nap mint nap diszkrimináció éri őket, nem rendelkeznek mindazokkal a jogokkal és kötelességekkel, mint a nem fogyatékos emberek, életminőségük szegényesebb.

Nem annyira az egyéni hiány vagy fogyatékos, mint az akadályokkal teli környezet, az előítéletes viselkedésmódok, a megalkalmazó társadalmi attitűdök, az elkülönültség, a gazdasági függőség, az önálló élet és a teljes társadalmi részvétel lehetőségének hiánya, vagyis az intézményesült diszkrimináció a fogyatékos embereket érő hátrányok és jogfosztottság okozója.

E törvényjavaslat – összhangban az Európa Tanács Strasbourgban, 1990. évben kelt, a fogyatékos emberekkel kapcsolatos általános irányelveiben foglaltakkal – a fogyatékos emberek sajátos nehézségeit kívánja kiegyenlíteni, az őket megillető, az Alkotmányból is levezethető, mégis speciálisan megerősített, kibontott és garanciákkal védett alapjogokat tartalmazva, mintegy a fogyatékos emberek sajátos Alkotmányaként.

Végigvonul a javaslaton az a gondolat, hogy a fogyatékoságból eredő hátrányok megszüntetésének vagy enyhítésének lehetősége elsősorban ne a fogyatékos emberek anyagi-jövedelmi helyzetének függvénye legyen. Az alapjogok ettől függetlenül megilletik a fogyatékos embereket.

Természetesen, csak abban az esetben térítésmentesen, ha anyagi-jövedelmi helyzetük ezt indokolja.

A javaslat meghatározza azokat a célterületeket is, melyek szem előtt tartásával a leghatékonyabban érhető el az esélyegyenlőség megvalósítása, meghatározza ennek intézményrendszerét is, a részletes szabályokat alacsonyabb szintű jogszabályokra bízva.

A javaslat több helyen is meghatározza a szabályozandó feladatot, valamint a szabályozás szintjét és felelősét is. A záró rendelkezések tartalmazzák a feladat határidejét. Ezekkel a kiegészítésekkel érhető el, hogy a javaslat szerinti alaptörvény ne csak szép elvek paragrafusba öntése legyen, hanem ténylegesen egy jogszabályalkotási folyamat, egy komplex társadalmi gyakorlat elindítója.

Részletes indokolás

A törvényjavaslat 1. §-ához:

Az általános indokolásban írtakkal összhangban, ezt normaszövegben megfogalmazva határozza meg az 1. a fogyatékos emberek jogairól szóló törvény célját.

A törvényjavaslat 2. §-ához:

A törvény hatályának megfogalmazása azonos a szociális ellátásukról szóló törvény hatályának meghatározásával.

A törvényjavaslat 3. §-ához:

A 3. a törvény további szövegében konzekvensen alkalmazott alapfogalmakat határozza meg. Így a továbbiakban felesleges ismétléseket, ill. félreértéseket lehet elkerülni a törvénytövegeben, és a törvény alkalmazása során.

A törvényjavaslat 4. §-ához:

A javaslat II. fejezete a fogyatékos embereket megillető alapjogokat tartalmazza. Közülük a fogyatékos emberekre nézve talán legfontosabb, egyébként általános emberi jog is, a hátrányos megkülönböztetés tilalma.

A tilalom azonban szankció nélkül nem sokat ér. A törvényjavaslat 4. §-a ezért kétféle jogérvényesítési módot vezet be. Egyrészt az egyént – *fogyatékoságával okozati összefüggésben* – ért olyan hátrány esetére, melyet jogellenesen (szándékosan vagy gondatlanul) okoztak. Ekkor a hátrányt szenvedett fogyatékos ember a hátrány megszüntetése végett, valamint az esetlegesen okozott kár megtérítése érde-

kében bírósághoz fordulhat.

A jogérvényesítés másik módjára nézve a javaslat A/ illetve B/ változatot tartalmaz. Az A/ változat a bővebb. Bevezeti a fogyatékos emberek jogait védő biztos intézményét. A biztos feladata sokrétű: ellenőrzi a fogyatékos embereket érintő jogszabályok betartását, kivizsgálja a bejelentéseket, javaslatokat tesz, véleményez, a törvényben szabályozott jogok sérelme, vagy a fogyatékos emberek hátrányos megkülönböztetése, illetőleg nekik jogellenesen okozott hátrány esetén az illetékes hatóságoknál az ügy kivizsgálását és megfelelő intézkedések meghozatalát kezdeményezheti.

A B/ változat az állampolgári jogok országgyűlési biztosának hatáskörébe utalja ez utóbb említett esetekben az ügy kivizsgálását.

A törvényjavaslat 5. §-ához:

Az 5. az egészségügyi ellátás terén tartalmaz sajátos jogosultságokat, melyeket a fogyatékos emberek sajátos szükségletei indikálnak. Habár a fogyatékos önmagában nem betegség, de részint lehet annak a következménye, részint pedig – *nem megfelelő ellátás esetén* – annak okozója is. A fogyatékossgal összefüggésben történő gyógykezelés térítésmentessége a törvény hatálya alá tartozó fogyatékos emberek alanyi joga. A fogyatékos emberek egészségügyi ellátása során fokozottan figyelembe kell venni a sajátos szükségleteket, erre az egészségügyi dolgozókat is fel kell készíteni.

A törvényjavaslat 6-7. §-ához:

A javaslat az alapfogalmak között részletezi a rehabilitáció és a komplex rehabilitáció fogalmát, ehelyütt azt hangsúlyozza, hogy a fogyatékos emberek rehabilitációja olyan jog, melyre minden életkorukban, egyéni szükségleteiknek megfelelően reflektálhatnak.

Nemcsak a fogyatékos embereket, de családtagjaikat is be kell vonni a komplex rehabilitációba.

A rehabilitációs szolgáltatások körének, az igénybevétel részletes szabályainak, a komplex rehabilitáció intézményrendszerének kialakítása meghaladja e törvényjavaslat kereteit. Ennek kialakítása alacsonyabb szintű, egészen részletes szabályozásra vár.

A törvényjavaslat 8. §-ához:

A segédeszközök a testi ill. érzékszervi funkciók hiányát vagy zavarát hivatottak semlegesíteni, legalább részlegesen. Nagyon fontos, hogy ne a fogyatékos ember anyagi, illetve jövedelmi helyzetétől függjön a segédeszközök beszerzésének lehetősége. A javaslat a segédeszközök körének és igénybevételének részletes szabályozását alacsonyabb szintű jogszabályra bízta.

A törvényjavaslat 9. §-ához:

A segédeszközök mellett a segítség nem tárgyi, hanem személyi oldalát jelentik a támogató szolgálatok. Ezek köre igen tág, a fogyatékossg jellegétől, ezen belül is az egyén személyes szükségletétől függő. Ide tartozik pl. a mozgássérült ember mozgatása, kísérése, a nem látó részére szükség esetén felolvasás, a siketek részére a jeltolmácsolás. Hasonló elvek alapján vehetik igénybe e szolgálatokat a fogyatékos emberek, mint a segédeszközöket, azzal a különbséggel, hogy a támogató szolgálatok megszervezése és folyamatos biztosítása a helyi önkormányzatok feladatát képezi. Ugyanakkor ez az a kör, ahova leginkább be lehet és kell is vonni magukat a fogyatékos embereket, valamint családtagjaikat is.

A törvényjavaslat 10. §-ához:

Talán a legfontosabb, s egyben legproblematisabb része a fogyatékos emberek életének a környezettel való viszonyuk. Az

épített környezet, a közlekedési lehetőségek vagy a kommunikációs rendszerek kiépítői a legritkább esetben vannak figyelemmel arra, hogy mozgásukban vagy egyéb életfunkciójukban korlátozott embertársaink is élnek közöttünk. Természetesen nem lehet egy csapásra megvalósítani az akadálymentes, „fogytékos ember-barát” környezetet. A sokrétű szabályozás, a megvalósítás ütemének kidolgozása a mindenkori kormány feladata, figyelembe véve az ország anyagi teherbíró képességét is. Különösen fontos azonban, hogy legalább az újonnan, ezután épülő létesítmények megfeleljenek e törvény alapelveinek. A záró rendelkezések erre vonatkozó része fogalmaz meg ilyen kikötést, közeli határidővel.

A törvényjavaslat 11. §-ához:

A vele született, vagy kora gyermekkorban szerzett fogyatékoság sokkal nagyobb mértékben kihat a fogyatékos ember későbbi életére, mint egy később, már felnőtt korban keletkezett hiány vagy fogyatékos. A fogyatékos gyermeknek is joga van a gyermekkorra, más gyermekek társaságára, közös játékokra, iskolai sikerekre, kudarcokra. A javaslat alapvető gondolata még fokozottabban érvényesül a gyermekek vonatkozásában: közösen, együtt, a fogyatékos embereket nem kirekesztve, hanem fogyatékoságukkal együtt elfogadva kell élnünk. Ennek intézménye gyermekkorban az integrált oktatás. Nagyon fontos, hogy – *természetesen a fogyatékos formáját és fokát is figyelembe véve* – lehetőleg a nem-fogyatékos gyermekkel együtt, az életkoruknak megfelelő oktatási intézményben tanuljanak a fogyatékos gyermekek. Ez egyben a nem fogyatékos gyermekeknél is kialakít egy olyan szemléletet, mely a „más”-ság, a fogyaté-

kosság létezését az élet természetes velejárójának tekinti, türelemre, toleranciára, segítőkészségre nevel.

Tárgyi oldalról biztosítani kell ehhez megfelelő igény esetén az iskolai környezet átalakítását az elvárhatóság mértékéig, úgy, hogy az ezzel kapcsolatos többletköltség fedezésére a Rehabilitációs Alap szolgáljon.

Ugyanakkor a javaslat a súlyosan fogyatékos gyermekek jogát is hangsúlyozza arra nézve, hogy fogyatékoságuknak megfelelő speciális oktatási intézményben tanulhassanak. A részletes szabályozást a javaslat a módosítandó oktatási törvényre és végrehajtási rendeletére bízta.

A törvényjavaslat 12-14. §-ához:

Amilyen fontos szerepet tölt be a gyermek életében az oktatás és a játék, olyan meghatározó dolog a felnőtt életében a munka. A javaslat célja, hogy a fogyatékos emberek esélyegyenlőségét különböző eszközökkel és módon biztosítva lehetőséget adjon az önálló életvitelre. Ennek legfontosabb anyagi bázisa az önálló munkavállalás, lehetőleg nem „gettószerűen” elkülönített munkahelyeken.

Nagyon nehéz erre megoldást biztosítani a napjainkban jelentkező nagymértékű munkanélküliség mellett. A javaslat alapelveket mond ki, de arra nem kötelezhet egy munkaadót sem, hogy fogyatékos embereket kezdjen foglalkoztatni, annak megoldására meg végképp nem alkalmas, hogy munkahelyeket teremtsen.

Mégsem felesleges a szabályozás, mert a munkaviszonyban álló fogyatékos emberek érdeke ezt kívánja, továbbá mert a munkaadók a jogszabályok által biztosított anyagi eszközökkel természetesen befolyásolhatóak: s végső soron a költségvetés is jól jár, ha a szociális ellátások köréből minél többen kikerülnek.

A fogyatékos munkavállalók esetében

különleges eljárást ír elő a javaslat a munkaviszonynak a munkáltató részéről történő egyoldalú megszüntetése esetére: csak a rendkívüli felmondás, ill. a próbaidő alatt történő felmondás során nem kell a munkaügyi központ közreműködését kérni, egyébként igen.

A fogyatékos munkavállalók érdekvédelmét szolgálja részint a velük foglalkozó munkáltatói megbízott, részint az általuk választott munkavállalói megbízott intézményének bevezetése. Ebbe a körbe tartozik a megyei munkaügyi központ által kötelezően foglalkoztatott rehabilitációs megbízott is, akinek feladata tágabb értelemben véve egyfajta közvetítés munkaadók és fogyatékos munkavállalók között.

A javaslat végül gondol azokra a fogyatékos emberekre is, akik a szabad munkaerőpiacon nem képesek munkát találni.

A későbbi kormányrendelet által meghatározott körben és arányban létező, ill. létrejövő védett munkakörökben kell őket ilyen irányú igényük esetén foglalkoztatni.

A törvényjavaslat 15. §-ához:

Szorosan kapcsolódik az előző paragrafusokhoz a 15 §. A munkát vállalni képtelen vagy önhibán kívül nem tudó fogyatékos embereknek is joguk, van a szociális biztonságra. A fogyatékos okán járó, ezzel kapcsolatos többletköltségeik kompenzálására szolgáló pénzbenei és természetbeni ellátások nem vehetők e körben figyelembe, hiszen ezek felhasználása után kerülnek csak megközelítően olyan helyzetbe, mint más, nem fogyatékos ember. Kimondja tehát a javaslat, hogy ezeket a rászorultsági elvű szociális ellátási formák alkalmazása során figyelmen kívül kell hagyni.

A törvényjavaslat 16-18. §-ához:

A javaslat ebben a paragrafusban olyan kérdésekkel foglalkozik, melyeknek kifejezett anyagi kihatása általában nincs,

mégis, a fogyatékos emberek rendszeresen diszkriminációval találkoznak e téren.

A javaslat kifejezetten kimondja a fogyatékos emberek jogosultságát a családi életre, annak velejáróival együtt, azzal, hogy a támogató szolgálatok erre a körre is ki kell, hogy terjedjenek.

Már hatályos törvények több esetben korlátozzák a cselekvőképességet érintő fogyatékosok esetére ezeket az alapjogokat. A cselekvőképességet érintő fogyatékosok olyan sajátos jellegű, hogy ezen korlátozások fenntartása továbbra is indokolt, de csak a családi életre vonatkozó intézményes formáknál.

Nem szabad arról sem elfeledkeznünk azonban, hogy sem a fogyatékos, sem a nem-fogyatékos embereknek nem érdeke, hogy az örökölhető fogyatékos valóban örökölődjen is. Nemcsak a fogyatékos embereknek szülehetnek fogyatékos gyermekei, az ellenkezője is gyakori. Ezért is nagyon fontosak a mindenkire kiterjedő, önkéntes és térítésmentes szűrővizsgálatok.

A törvényjavaslat 19-20. §-ához:

A társadalomba integrálódás az integrált oktatás és munkavállalás mellett harmadik legfontosabb területe a lakóhelyi közösségbe való integrálódás. A fogyatékos embereknek mind a tágabb, mind a szűkebb környezetükkel szemben sajátos szükségleteik és igényeik vannak, amelyek kielégítése – új lakások építésénél, vagy a felújítások során – nem annyira pénz, mint odafigyelés, e szükségletek figyelembevételének kérdése. Nem szabad, hogy egyébként önálló életvitelre képes ember intézetbe kényszerüljön csak azért, mert pl: mozgáskorlátozottsága miatt szélesebb ajtóra, lépcső helyett rámpára, alacsonyabb konyhaszekrényre és kádra van szüksége. Gazdasági kedvezményekkel kell elősegí-

teni hogy a fogyatékos emberek lakosságon belüli arányának megfelelő számban épüljenek megfelelő, adaptált lakások

azonban ne gettószerűen elkülönítve, hanem – pl. városban – egy-egy nagyobb lakóház részeként.

Ugyanakkor azt is biztosítani kell, hogy arra irányuló igény esetén megfelelő intézményi lakhatási forma álljon rendelkezésre, hiszen nem minden fogyatékos ember alkalmas, vagy vállalkozik önálló életvitelre.

A törvényjavaslat 21. §-ához:

A kultúra, művelődés, szabadidő kellemes eltöltése, a sportolás vagy a szurkolás lehetőségei sokszor indokolatlanul zárva vannak a fogyatékos emberek előtt. Elsősorban tárgyi feltételek, az épített környezet akadályai, a közlekedési lehetőségek hiánya okozza, hogy pl. egy mozgásában korlátozott embernek kisebb expedíciót jelent moziba menni.

Vannak hagyományai már a fogyatékos emberek aktív sportolásának, ezt a lehetőségek biztosításával bővíteni lehet és kell.

A törvényjavaslat 22. §-ához:

A korábbiakban már kifejtett, lényegében az általános emberi jogok körébe tartozó jogok között kitér a javaslat a lelkiismereti és politikai jogokra is, melyek gyakorlása során szintén érheti komoly hátrány a fogyatékos embereket.

Ugyancsak – hasonlóan a családi élet egyes intézményes formáihoz – hatályos törvények emelnek korlátot a cselekvőképességet érintő fogyatékoság esetére e jogok intézményes gyakorlása elé, ezeket a javaslat is fenntartja.

A törvényjavaslat 23-24. §-ához:

Az esélyegyenlőség megvalósításának intézményei körében a javaslat kifejezetten kiemeli az Országos Orvosszakértői

Intézet hatósági jogkörét. Az OOSZI végzi a fogyatékoság fokának és besorolási kategóriájának megállapítását. Ennek fenntartása mellett a javaslat változtatni kíván azon a fogyatékos emberek számára igen terhes és megalázó gyakorlaton, mely pl. a különböző ellátási formák, juttatások, szolgáltatások igénybevételét újabb és újabb vizsgálatokhoz, igazolásokhoz köti.

A javaslat kimondja az érintettek, érdekvédelmi szervezeteik és a „hatóságok” együttműködését. Ugyanakkor a javaslat biztosítani kívánja azt is, hogy az állam, az érintett önkormányzatok és a társadalombiztosítás feladatait és hatásköreit csak törvény szintű jogszabály határozhassa meg.

A szociális ellátásról szóló törvény rendelkezéseivel összhangban a javaslat a szociális szolgáltatások biztosítását az önkormányzatok szociális ellátást nyújtó intézményeire hárítja míg az egészségügyel összefüggő körben a társadalombiztosítási és egészségügyi intézmények feladatává teszi.

A törvényjavaslat 25. §-ához

Mindenki maga tudja leginkább a saját érdekeit képviselni és érvényesíteni. Ez az elv a fogyatékos emberekre is érvényes.

Már ma is léteznek a fogyatékos embereknek érdekképviselői szerveik, ezek működését elő kell segíteni, s biztosítani kell, hogy a fogyatékos embereket érintő döntések meghozatala előtt azokat megismerhessék és véleményezhessék — akár helyi, akár regionális vagy országos szinten végezzék is, természetesen a megfelelő szintű érdekképviselőket.

A törvényjavaslat 26. §-ához:

Mind a fogyatékos embereknek alapvető érdeke, hogy az őket érintő ügyekkel kapcsolatos információhoz jussanak, mind a társadalomnak, a hatóságoknak, a kormánynak érdeke, hogy valós képet

kapjon a fogyatékos emberek számáról, igényeiről, életkörülményeiről. Természetesen az erre irányuló adatgyűjtés és kutatás csak az egyéni titok és a személyi integritás teljes védelme mellett végezhető. Erre nézve a mindenkori kormányzat feladatai folyamatosak.

A törvényjavaslat 27. §-ához:

A javaslat záró rendelkezései során a hatálybalépésről, és az egyes paragrafusoknál meghatározott feladatok elvégzésének határidejéről szól. A legfontosabb és legszorosabb határidőt a környezetre vonatkozó szabályozás során szabja: nagyon fontos ugyanis, hogy a törvény hatálybalépését követően a legrövidebb időn belül megoldható legyen az új építmények megfelelő kialakítása, ezzel a későbbi átalakításuk költségeit lehet megtakarítani. Természetesen a teljes átalakítás üteme akár évtizedekre is elhúzódhat, fontossági sorrendet felállítva. A többi szabály kialakítására a törvény tágabb határidőt biztosít, alkalmat adva azok összehangolására is,

úgy, hogy 1995. január 1-jétől alkalmazhatók legyenek, s az 1995-ös költségvetés során kihatásukat figyelembe lehessen venni.

A törvényjavaslat 28. §-ához:

A záró rendelkezések között a javaslat a Polgári Perrendtartás két paragrafusát is kiegészíti. Részint a fogyatékos emberekre vonatkozóan a fogyatékos-ságával kapcsolatos perében vezet be az igény érvényesítésére jogosult lakhelye szerinti különös illetékességi okot, részint pedig lehetővé teszi a fogyatékosok érdekképviseleti szervezeteinek meghatalmazottként eljárva tagjaik bíróság előtti képviseletét.

Mindkét rendelkezés könnyíteni kívánja az e törvényben részletezett jogok érvényesítését, azoknak szükség esetén akár bíróság útján történő kikényszerítésével is.

Budapest, 1993. szeptember 21.

Solt Otília, SZDSZ,
dr. Szigeti György, SZDSZ

Helyreigazítás

Lapunk novemberi számában megjelent Németh Dezső verse, akit tévesen vak költőként említtünk. A költő látó személy, a Tinódi Irodalmi Klub elnöke.

Egri szereplés Lőcsén

Az Egri Csillagok Sportkör csörgőlabda csapata meghívást kapott a Szlovák Kupa elnevezésű versenyre, amelyet 1993. szeptember 4-én és 5-én rendeztek meg Lőcsén (Levoce). A szlovák A és B válogatott mellett Kassa, Báhony és a házigazda Lőcse csapatával körmérkőzések során mértük össze erőnket.

Eredményeink:

Eger—Kassa 4:1

Eger—Szlovák A válogatott 3:3

Eger—Lőcse 15:1

Eger—Szlovák B válogatott 9:1

Eger—Báhony 6:2

A torna végső sorrendje a gólarány alapján dőlt el, csapatunk a szlovák A válogatott után a második helyen végzett.

Ezúton is köszönjük lőcsei vendéglátóinknak a színvonalas rendezést.

Vasteleki Péter

Vakvezető-kutyakiképzés Magyarországon

Tizenöt-husz ember áll sorban a körüti cukrászda előtt.

A cukrászda ablakából fagyaltot mérnek. 1957 nyarát írjuk.

Néhány méterrel előttem a sorban egy férfi áll, mellette egy nagy „farkaskutya”, oldalán hatalmas vörös kereszt. Nyolc éves tudatom tisztában van vele: vakvezető kutyát látok gazdája mellett. Ők kerülnek sorra. A férfi cigarettát kér az ablaknál. Az eladónő felvilágosítja: a trafik két üzlettel odébb van, oda menjen cigarettáért, ez cukrászda, itt fagyit kaphat.

A vak férfi először meglepődik, majd kutyája felé fordul:

– Vedd tudomásul, hogy nem kapsz fagyit sem most, sem soha többé! Megmondtam, hogy a trafikba akarok menni! Érted?

A tra-fik-ba! Na, indulás!

Azzal elindulnak a trafik felé, a férfi dohogva, a kutya bánatosan visszavisszanézve a cukrászda ablakára.

Ez volt az első találkozásom a vakvezető kutyával.

Azóta sok víz lefolyt a Dunán, s néhány vakvezető kutya megfordult a kezem között.

De, hát lássuk csak, hogy is kezdődött?

Akadtt egy makacs ember, aki hadat üzent villanyoszlopoknak, nyitott fedelű aknáknak, építési állványoknak, és maga mellé vett egy kutyát. Miután megtanította, hogy „lásson” helyette, rábízta lépteit és együtt rótták az utakat. Ettől azonban nem lett nyugodtabb az élete, sőt ellenkezőleg! Elhatá-

rozta, másoknak is megmutatja, milyen nagyszerű érzés elszakadni a fal-tól és függetlenné válni. Ezt az embert Rithnovszky Jánosnak hívták, aki fél karral és vakon többet tett a magyarországi vakvezető kutyakiképzés érdekében, mint az összes jól látó egészséges kezű ember együttvéve, akik valaha is ezzel a témával foglalkoztak.

1964-ben a Városligetben megszervezte az első vakvezető kutyakiképző tanfolyamot. A következő állomás 1968 volt: Szalay Ferenc, a csepeli Kutyakiképző Iskola vezetője és társai segítségével nekilátott egy állandó iskola felépítésének.

Sziszifuszi munkába fogtak. A Kis-Duna partján egy óriási mélyedés feltöltésével kellett elkezdni az építkezést. Több társadalmi szervezet és vállalat sietett a segítségükre. 1974-ben már a feltöltött területen álltak a kutyaboxok is.

1975 nyarán két nagyobb méretű faházat építettek. Ezekben kapott helyet az állatorvosi rendelő, a kutyakonyha, néhány vendégszoba, a személyzeti- és szociális helyiségek

1976-ban pedig elkészült egy tanpálya, amely számos, a vak ember számára egyedül szinte leküzdhetetlen akadályt sűrített 300 méteres járdaszakaszra.

Még ebben az évben egy 16 millió forint értékű objektumot vehetett felügyelete alá az Egészségügyi Minisztérium, és megkezdődhetett a vakvezető kutyák kiképzése állami finanszí-

rozással. Ennek a nyolc évnek minden kínja, keserve, öröme és boldogsága megtalálható Rithnovszky János: A fény túlsó oldalán c. könyvében.

Az iskola vezetője Fehér Gyula lett, aki jónevű kutya kiképző volt és Németországban megismerkedett a vakvezető kutya kiképzéssel is. Három kiképzővel kezdődött a munka: Szalay Ferenc, Sáfár Zoltán és e sorok írója voltak az első hivatásos vakvezető kutya kiképzők az országban. Szaktanácsadóként segítette a munkát dr. Ferenczy Emil, híres kutya tenyésztő és kiképző, az adminisztrációs teendőket pedig Panyák Zsuzsa látta el.

1979. júniusáig 21 kutyát adott át az iskola az igénylő látássérülteknek.

Ekkor a kutyára várók és az iskola dolgozóinak legnagyobb meglepetésére és elkeseredésére, az intézményt bezárták, a munkatársakat szélnek eresztették.

Ekkor forgatta Schuller Imre: A vakon követnek c. filmjét, amelynek fontos jeleneteit nem engedték az iskolán felvenni, ehhez a stábnak Németországba kellett utaznia. A film emléket állít a kiszolgáltatottság keservének, annak, hogy a hivatal hogyan veszi semmibe a kisemberek sorsát, taszít reménytelenségbe embereket.

Csak nem két esztendő telt igénybe, hogy hosszas utánjárással a legmagasabb hatalom szavára újra megnyithatót a Vakvezető Kutya Kiképző Iskola. Ekkor a legilletékesebb, a Vakok és Gyengénlátók Szövetségének kezelésébe került. Mindez a vakvezető kutyával közlekedők „kemény magjának”: Rithnovszky Jánosnak, Hubay Bertalannak, Kiss Józsefnek, Papp Gyulának kitartó és fáradhatatlan kielécselése nyomán sikerülhetett.

Az iskola vezetését Zaharovics Mi-

hályra bízták, aki erős kezű, határozott kutya kiképző volt, sok tapasztalattal. Legügyesebb munkatársai Hajdu Mária és Gyergely György voltak.

Szaktanácsadóként dr. Kováts Zsolt kinológus működött közre. Az iskola vezetőjével közösen megírták a „Vakvezető kutya” c. szakkönyvet, amely átfogó ismeretanyagot ad a vakvezető kutyák kiképzéséről. A könyv követi Rithnovszky János 1968-ban megjelent hasonló témájú művét, valamint felöleli az azóta világszerte elért szakmai fejlődést.

A lendület 1985-ben személyi okokból megtört. Az iskola kiképző gárdáját újjá kellett szervezni. Ezt először Egri Ferencre bízták, majd ugyanez évben Szegedi István vette kézbe az iskola vezetését.

Ekkoriban sikerült pénzt szerezni az iskola elavult, funkcionális részeinek újjáépítésére. Először a korszerűtlen, rosszul tisztán tartható kenelt bontották le és helyére három millió forintos költséggel korszerű, 29 fedett boxos „kutyakörletet” alakítottak ki. Található itt elkülönítve fűthető boxok beteg vagy vemhes fias kutyáknak, kutya konyha, kutya fürdő, raktárak vízelvezetővel, világítással, minden igényt kielégítően megoldott „komforttal”.

Az építkezést hamarosan másik követte: a lassan veszélyessé váló, fából készült főépület került lebontásra, majd nyolc millió forint költséggel téglából korszerű ház épült a helyén. A tizennyolc helyiségből álló épületben négy kétágyas (fürdőszobás) szoba, vendégszoba, nagy társalgó, teakonyha, két személyzeti öltöző és kinológiai laboratórium található.

A ház központi fűtése és melegvíz-

zel történő ellátása gázfűtéssel megoldott. A teakonyha minden szükséges felszereléssel ellátott, a nagy társalgóban pedig színes televízió és Hi-Fi torony, valamint hangos könyvtár áll a vendégek rendelkezésére.

És kik a vendégek? Elsősorban azok a vakvezető kutyát igénylők, akik a kéthetes, bentlakásos tanfolyamokon részt vesznek. Ez a rendszer 1989 óta működik így. Az építkezés miatt 1986-89 között csak kevés képzett kutya került ki az iskoláról.

1990-ben Szegedi Istvántól jómagam vettem át a „staféta botot”.

Angliai példán okulva átszerveztük az iskola működését. Négy fő program köré csoportosítottunk, amelyekbe beleépítettük az eddigi funkciókat is.

Első a tenyésztési program lett. A korlátozott anyagi lehetőségek függvényében beszereztünk néhány német juhászkutya és labrador retriever szukát, amelyeket kölcsönös előnyökön alapuló szerződésekkel kihelyeztünk az ország különböző településeire tenyésztő-gazdákhöz. Mára a tenyésztési programunk annyira felfutott, hogy a született kölykök egy részét értékesíteni tudjuk, csökkentve ezzel a kiképzett kutyánkénti költségeket.

A tenyésztési programból kiválasztott kölykök átkerülnek a második programba: ez a kölyöknevelési program. Ennek keretében igyekszünk olyan nevelőgazdákat találni, akik csekély költségtérítés ellenében hajlandók a kölyköket körülbelül egyéves korig megfelelő körülmények között felnevelni.

Sok esetben jelentkeznek erre a programra vakvezető kutyát igénylők

is, akik így hamarabb juthatnak kiképzett vezető kutyához.

A megfelelőnek ítélt egyéves kutyák átlépnek a harmadik, azaz a kiképzési programba, amelyben négy-öt hónap alatt elsajátítják a vakvezetés „fortélyait”. Ennek a programnak fontos része az igénylők számára negyedévenként rendezett átadó tanfolyam, amelyen megismerik leendő vakvezető kutyájukat és elsajátítják azt a jelzésrendszert, a kutya „közli” útközben az akadályok felbukkanását, valamint segít elkerülésükben.

Ez a két hét sok türelmet, gondos figyelmet igényel a tanfolyam minden hallgatójától. A tanfolyamokat vizsga zárja, ahol egy szakértő bizottság előtt bizonyíthatják gazdák és kutyáik azt, hogy képesek önállóan közlekedni városi forgalomban is.

A negyedik program közvetlenül a vizsga után kezdődik, ez az utógondozás. A kutya kiképzője, aki a tanfolyamon átadta az új gazdának, elkíséri az újdonsült „párost” a lakóhelyükre. Itt segít a kutyát bevezetni az új környezetbe, a munkahelyre, instruálva a gazdát a szokatlan helyzetekben való praktikus viselkedésre. Ennek a programnak további feladata lenne a vakvezető kutyával közlekedők rendszeres megkeresése, segítése. Ez jelenleg nem működik kielégítően költségessége miatt.

Az iskola jelenleg hat állandó alkalmazottal dolgozik. A három kiképző munkáját egy kennelvezető, egy háziasszony segíti, valamint az iskola vezetője irányítja. Komoly segítséget jelent még a rendszeresen rendelkezésre bocsátott polgári szolgálatos katoná munkája is.

Ezekkel a kondíciókkal a Vakvezető Kutyakiképző Iskola évente kb. 20-21

kiképzett vakvezető kutyát képes kiadni. A besorolt 50-60 igénylést figyelembe véve átlag 2,5-3 év várakozási idővel számolhatunk.

Évi három millió forint költségvetéssel számolva az egy kutyára jutó költség kb. 150 ezer forint. Ezt az összeget az iskola minden bevétele csökkenti. A bevételek listáján szerepel a kölyök-éledés mellett az alkalmatlan felnőtt kutyák értékesítése, a kutyapanzió, valamint a tanfolyammentes időszakokban a vendégszobák kiadása üdülésre.

Az évvégi mérleg fogja megmutatni, hogy a könnyűnek egyáltalán nem mondható gazdasági helyzetben sike-

rült-e valamivel olcsóbban vakvezető kutyákat képezni.

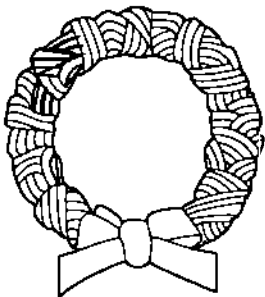
Ma mintegy 150 vakvezető kutya rója gazdájával az utakat hazánkban. Ezek a gazdák és kutyáik is igényelnék a fokozott gondoskodást.

Iskolán szándéka szerint ez a lehetőséghez képest megvalósul, ám a szükséges szintet nem éri el. Erre még több feltétel megvalósulására lenne szükség, pénzben és személyzetben egyaránt.

Amíg ezek hiányoznak, nem tekinthetjük teljes értékűnek a hazai vakvezető-kutyakiképzést.

Lak István

Végső búcsú
Gombos Istvántól

Életének 55. esztendejében, 1993. október 18-án, néhány hetes szenvedés után elhunyt Gombos István, kiváló gyógymasször sorstársunk. Munkája mellett tevékenyen

részt vett az egyesületi életben. Tagja, majd több mint tíz éven át egyik vezetője volt a Gyógymasször Szakcsoportnak.

1982-től a Győr-Moson-Sopron megyei szervezet elnökségének tagja, 1987-től pedig rövid ideig elnöke volt.

Minden iránt érdeklődő, nagy tudású embernek ismertük.

Gombos István 1938. november 25-

én született Nagybarát községben. Látásának romlása következtében 1961-ben szövetségünk tagja lett. 1963-ban elvégezte a gyógymasszörképző tanfolyamot. Ezután Győrben a fürdőben helyezkedett el, majd a kórházba került és ott dolgozott ez év nyaráig.

A jóindulatú, szorgalmas embert környezete szerette és tisztelte, munkahelye pedig megbecsülte. Sokáig a szüleivel, majd később egyedül élt.

Halálának híre megrendítette ismerőseit és barátait.

Temetésére sokan eljöttek Budapestről és Sopronból is. A római katolikus vallás szertartása szerint, gyászmisét követően temették el a Győr-Baráti temetőben. Sírjánál Auervek Imre búcsúzott a jó baráttól, az egykori kollégától, tagtárstól.

Gyászolja idős édesanyja, barátai, ismerősei, munkatársai.

Emlékét megőrizzük, nyugodjon békében.

Tapintható tárlat

Egy verőfényes, szép őszi délután, 1993. október 8-án ismét egy kiállítás nyílt látássérülteknek. A Budapesti Történeti Múzeum szervezésében immáron második alkalommal kereshettük fel a Kiscelli Múzeumban a tapintható tárlatot.

A kiállítás politikus és poétikus „portrékat” mutatott be az érdeklődőknek. Huszonnyolc alkotással ismerkedhettünk meg a tárlaton. A XIX. és XX. századi szobrászok műveit egy időszak kiállításán december elejéig látogathatják az érdeklődők.

Sokan voltak a megnyitón: diákok és felnőttek, látók és látássérültek egyaránt. A Fehér Bot Napi rendezvénysorozat előtt egy héttel Juhász Judit kormányzóvivő, volt rádióriporter nyitotta meg a tárlatot.

A következő napokban és hetekben elég sokan ellátogattak a Kiscelli Múzeumba, hogy megtekintsék a kiállítást. A vak és a gyengénlátó emberek főként csoportosan keresték fel a részükre rendezett bemutatót. Így többek között eljöttek a Vakok Általános Iskolájának, valamint a Gyengénlátók Általános Iskolájának diákjai is.

Mi november 13-án, a korán jött tél első szombatján, sűrű hóesésben mentünk fel az óbudai Kiscelli Múzeumba. Egyesületünk budapesti Turista Szakosztályának múzeumlátogató tagjait nem zavarta

a zord idő és a nehéz terepviszonyok sem riasztották el őket. Két órát töltöttünk el a felbecsülhetetlen értékű kiállításon.

Ezt a második alkalommal megrendezett kiállítást is Felföldi Andrea és Folláth Tamás – mindketten a múzeum munkatársai – rendezték. A gondos munkával összegyűjtött és az erre az alkalomra kölcsön kapott műalkotásokat (a Magyar Nemzeti Galériától, a Fővárosi Képtártól, a Hadtörténeti Múzeumtól, a Petőfi Irodalmi Múzeumtól) úgy helyezték el a rendezők, hogy azok a gyengénlátók részére is jól láthatók legyenek. A nem látók részére pedig Braille-írással készült magyarázatok segítettek az ismeretszerzést. Minden műtárgy mellé elhelyeztek egy kis magnetofont, amelyen az ábrázolt személyről és az alkotójáról hallhattak tájékoztatót a látogatók.

A kiállításon kaptunk egy Braille-írással készült katalógust, amely a tárlaton található művek és azok alkotóinak néhány fontosabb adatát tartalmazta. A tárlaton szereplő alkotók közül az ismertebbek: Fadrusz János, Stróbl Alajos, Izsó Miklós, Mikus Sándor, Damkó József, Zala György, Kallós Ede, Ferenczy Béni, Vilt Tibor, Csorba Géza, Beck Ö. Fülöp és Pátzay Pál.

A történelmi személyek és a politikusok között szerepelt: Mátyás

király, Zrínyi Miklós, Zrínyi Ilona, II. Rákóczi Ferenc, Széchenyi István, Kossuth Lajos, Görgey Artúr, Deák Ferenc, Andrássy Gyula. Ezenkívül megtalálható volt néhány közismert Habsburg személyiség is: Mária Terézia, József nádor, I. Ferenc József és Erzsébet királyné.

A magyar irodalom jelesei közül a kiállításon megtalálhattuk Besenyei György, Kölcsey Ferenc, Arany János, Petőfi Sándor, Jókai Mór, Madách Imre, Mikszáth Kálmán, Gárdonyi Géza, Ady Endre, Babits Mihály, Móricz Zsigmond, József Attila, Radnóti Miklós, Ilyés Gyula portréja is.

A látássérült emberek művelődését segítette ez az emlékezetes kiállítás. Azok a társaink, akiknek nem adatott meg az életben, hogy

láthassanak, itt valóban képet kaphattak a tapintás útján a kiállított személyek arcvonásairól. A tárlatról beszámoltak a különböző napilapokban, riportok hangzottak el a rádióban és a televízióban.

Ezt a kiállítást több intézmény és hivatal együttes munkája és anyagi támogatása hozta létre. Köszönet illeti mindannyiuk áldozatos segítőkészségét, valamint a két rendező és munkatársaik munkáját.

*

Sajnálattal kell tájékoztatnunk olvasóinkat, hogy Folláth Tamás, a Kiscelli Múzeum munkatársa hosszan tartó betegség után, 36 éves korában, ez év novemberének elején elhunyt.

Egy vitaindítóra reagálva

Szonda Klára debreceni olvasónk Kovács István vitaindító cikkére reagálva írta meg véleményét.

„Tisztelt Szerkesztőség!

Olvasva a vakok antológiájáról írott cikket, gondoltam néhány szóval én is reagálok rá.

Az antológia igazán nagyon szép, jól sikerült könyv és valóban kár lenne, ha csak elfekvő érték maradna.

Nagyon jó lenne, ha minél többen igyekeznének széles körben terjeszteni, hogy minél több olvasóhoz eljusson. A magam részéről eddig már tizenöt helyre ajándé-

koztam belőle olyan embereknek, akik nemcsak szeretik, de értéknak is a jó könyvhöz. Remélem, hogy a megajándékozottak továbbterjesztik majd ezen értékes könyvet. Mi itt szerencsés helyzetben vagyunk, mert az MVGYOSZ Hajdú-Bihar megyei szervezete sokat tesz azért, hogy minél több ember megismerhesse a kötetet. Az Irodalmi Múzeumban tartott ismertető esten a debreceni Csokonai Színház művészei mutatták be az antológiát. Jó lenne, ha a vak írók és költők minél többször próbálnának kitörni a feketeségből a látók világába.

Üdvözlettel: Szonda Klára”

(Összeállítás a Fehér Bot Napja alkalmából megjelent írásokból)

A fehér bot napja: október 15-e – ...Az első fehér botot egy egyszerű, papírral be tekert és gondosan fehérre festett sétatálcát Guilly d,Herbemont „barkácsolata” Párizsban, 1930-ban. A hölgynek ugyanis egy forgalmas párizsi körúton feltűnt egy csoport vak ember, akik tétován álltak az élénk forgalomban. Akkor támadt az az ötlete, hogy jó lenne, ha a vakoknak rendelkezésükre állna egy feltűnő, főleg a mellettük elhúzó autózvezetők számára is jól látható jelzés.

Azóta több mint 60 év telt el, s az eredetileg figyelemfelkeltő jelzésnek szánt fehér bot a vakság jelképévé vált az egész világon. Október 15-e a Fehér Bot napja.

A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége idén ünnepli fennállásának 75. évfordulóját. A szövetség 1918. októberében alakult, a tagság megyénként szerveződik. A szövetség feladata a látásérült emberek számára olyan lehetőségek keresése, megteremtése, amelyek az esélyegyenlőséget kívánják biztosítani a sors-társak számára...

(Tolnai Népújság)

...Az első világháborúban megvakult katonák, az úgynevezett polgári vakok egy csoportjával 1918 őszén alapították a Vakok Szövetségét, amely fennállásának első éveiben csak Budapesten élőköt tömörített szervezetbe. A szövetség legfőbb célja: tagjainak munkába állítása volt, a már Európában működő fejlettebb társadalmi rendszerek példájára.

A két világháború között az állam semmiféle támogatást nem nyújtott a szövetségnek, mely ezért különféle gyűjtésekből és adományokból tartotta fenn magát. 1945 előtti működésének két legnagyobb eredménye: egy fémtömegcikket gyártó kisüzem létrehozása a negyvenes évek elején, amely munkaalkalmat teremtett számos vaknak, valamint 1938-tól a Vakok Világa című lap pontírásos kiadása.

Nagy vívmánynak könyvelhetik el a vakok, hogy sikerült elérniük a vakok személyi járadékát, melyet 1971 óta folyósítanak részükre, másik vívmányuk a közlekedési kedvezmény, mind a helyi, mind a távolsági közlekedésben...A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének jelenleg körülbelül 18 ezer tagja van, közülük mintegy 94 százalék vak. A tagok többsége – 60 százalék – az idősebb korosztályba tartozik...

(Dél-Magyarország).

A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége az idén 75 éves – Erhartné dr. Molnár Katalin főtitkár erről beszélt szeptember 13-án a Petőfi rádióban:... az 1988. évi egyesületi törvény értelmében a szövetség önállóvá vált. Tehát nincs felügyeleti szerve, magyarul nem tartozik az egészségügy, illetve most már a Népjóléti Minisztérium alá. Az ember ilyenkor örül, hogy hú de nagyszerű szabadok vagyunk. Igen ám, de ez azt is jelenti, hogy már nem adja a pénzt a kedves szülő vagy a felügyelő, hanem valahogy meg kell teremteni a működéshez szükséges legalább minimumot. Mivel mi ugyan társadalmi szervezet vagyunk, de nagyon ko-

moly állami feladatokat ellátó társadalmi szervezet...ezért nem mondhatunk le sohasem az állami támogatásról...1990-től a parlament bizonyos pályázati elvek alapján a társadalmi szervezeteknek szétosztja a költségvetést, tehát kiutalja...nem született arról törvény vagy egy rendelkezés, hogy a Vakok Szövetsége költségvetését ezentúl a társadalmi szervezetek közül kiemelten kell biztosítani...

A Kossuth rádió október 15-i Reggeli krónika műsorában Erhardtne dr. Molnár Katalin elmondta:...megfelelő anyagi támogatás nélkül a vak ember képtelen a hátrányait leküzdve bizonyos szintre eljutni...a speciális iskolában, tehát mondjuk a Vakok Általános Iskolájában ez a támogatás még megvan. Aztán amikor a vakok általános iskolájából kikerül, arra nevelődik rá, hogy integráltan járjon középiskolába. Akkor már bizony igencsak megcsappan e támogatás, mert a látó gyerek elmegy és megpróbálja megvenni a tankönyvet. A vak gyerekeknek viszont mi itt a szövetségben próbáljuk kazettára olvasni a tananyagot, meg minden tőlünk telhetőt megtenni, de az volna a nagyszerű, ha egy ilyen gyerek úgy kerülhetne a középiskolába, hogy meglenne a számítógépe, amivel dolgozik és egy kis nyomtatója, hogy ki tudja nyomtatni a dolgozatát. Tehát tulajdonképpen ahhoz, hogy erről a nagyszerű erkölcsi támogatásról beszéljünk szerintem először anyagi támogatás kell... Úgy gondolom, hogy alapvető emberi jogaink is sérülnek akkor, amikor a munkaképes sorstársaimnak mintegy 13 százaléka kap csak munkát. A fizetések általában a bérminimumot érik el. A különböző, vakok számára biztosított juttatásokkal is a családok nagyjából a létminimumot érik el...De azokra a jogokra is gondolok, hogy az utcán való biztonságos közlekedés, ne jelentsen gondot számunk-

ra, fogyatékos emberek, vak emberek számára, hogy el tudjanak jutni valahova, hogy be tudjanak jutni egy épületbe. Vagy bizonyos személyes támogatásra, személyes szolgáltatásokra joga legyen...

Kuminka Györgyné, a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének elnökségi tagja szintén az évforduló kapcsán a Kossuth rádió október 21—ei Napközben című műsorában kifejtette:...nem ellenséges környezetről van itt szó, inkább közömbösségről. Mégis az a némi remény csillan fel előttünk most, hogy tudjuk, nemrég fogadta el a parlament, hogy sürgősséggel napirendre tűzik az úgynevezett fogyatékosági törvénytervezetet, illetve nevezhetjük esélyegyenlőségi törvénynek...Pontosan ez a törvény lenne a mondjuk több évtizedes harcunknak a csúcsa, az eredménye. Akkor talán, ha törvényi keretek fogják biztosítani a születéstől a halálig, a foglalkoztatás, az időskori sérülésekkel kapcsolatos jogot, stb...Minden embert nem alanyi jogon, megillet mindez a maga természetességével. Ilyen a társadalmunk, hogy az a természetes, hogy az épekhez igazodik, ez teljesen természetes, de a fogyatékosoknak nap mint nap kell megküzdeniük, hogy ezeket megkapják. Ha nekünk ezt a jogot majd biztosítják, akkor könnyebb lesz fellépniük is bármi-féle igénnyel...

A Focus Medical Micro-Szemsebészeti Intézetben segítenek a gyöngén- és a súlyosan gyengénlátóknak Hercku Iván az intézet ügyvezető igazgatója a Kossuth rádió október 21-ei Napközben című műsorában elmondta, hogy ez pillanatnyilag még egy vállalkozáson alapuló egészségügyi szolgáltatás, amelyet pillanatnyilag a társadalombiztosítás még nem finanszíroz, bár folynak a tárgyalások. A rövidlátók, hat

30

dioptria alatti rövidlátó pácienseknek úgy tudnak segíteni, hogy megszabadulhatnak a szemüvegüktől. Ez inkább kozmetikai jellegű műtét. A 6-8-10-15 dioptriás pácienseknek, akik nagymérvű rövidlátásban szenvednek, ezzel a speciális, úgynevezett radiális kerattomiás műtéttel csökkenteni, vagy megszüntetni is lehet a rövidlátását. Ezzel tulajdonképpen ezeket a személyeket integrálni tudják újból a társadalomba. Az Intézet nem csinál reklámot, mégis több hónapos és éves előjegyzéseik vannak, nagy az érdeklődés. Magyarországon ez egy újfajta eljárás, a világon már elismert és hatékony...(Kossuth rádió, Napközben). Olvasóink részére közöljük a címet: Focus Medical Micro-Szemsebészeti Intézet, XII. kerület Szanatórium utca 2, 1121 Budapest, telefon: 176-07-33. Hangos újság a látássérülteknek — ...Nem csak a mondat, hanem egy-egy szó hangsúlyozását is igyekszik követni az a számítógépes program, amelynek segítségével bizonyos nyomtatott szövegek hangos változatban juthatnak el vakokhoz, gyengénlátókhöz. A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének megyei képviselői és a Hajdú-bihari Napló kiadója között együttműködési megállapodás született...Novembertől a vakok és gyengénlátók megyei szervezete rendszeresen hozzájut a Naplóhoz. A tervek szerint a szövetség „csomópontokat”, irodákat és telefonos szolgáltatást létesít majd, amellyel megpróbálja szinte valamennyi tagjához eljuttatni a friss információkat...

(Hajdú-Bihari Napló).

Új segítség a rövidlátóknak

Amerikai szemorvosok egy új módszerrel kísérleteznek a rövidlátás megszünteté-

sére: a St. Luis-i egyetem orvosai plasztikából készült átlátszó gyűrűket ültettek be rövidlátók szaruhártyája alá. Már 15 páciensen elvégezték a műtétet, amelyet további 60 fog követni. Ha a beültetések a kívánt eredménnyel járnak, négy éven belül a piacra kerülhetnének az újszerű lencsék, mondta dr. David Schanzlin, az egyetem szemészprofesszora. A beültetés céljából a szaruhártya szélén egy metszést ejtenek, s a gyűrűt a szaruhártya alá tolják. A plasztikagyűrű csökkenti a szaruhártya görbületét, úgy hogy a beeső fény a retinára összpontosul, s ezáltal élesedik a látás. A gyűrűk olyanokon is segíthetnek, akik specifikus szaruhártya-elhajlás miatt nem tudnak kontaktlencsét viselni.

(Nógrád megyei Hírlap).

Látva lát

Rodney Douglas dél-afrikai idegélettanprofesszor és dr. Misha Mahowald, a Kaliforniai Műegyetem kutatója kifejlesztett egy nagy reményekre jogosító szilíciumlapkát, amely pontosan utánozza az agy látókérgében található idegsejtek viselkedését. A parányi félvezető viselkedése a megtévesztésig hasonlít az igazi idegsejtekéhez. A lapka forradalmasíthatja a vakok és siketek életét megkönnyítő segédesszközök fejlesztését, s egyszer talán segítségével a mesterséges szem is megalkotható lesz. Hozzásegítheti a kutatókat, hogy „biológiai komputereket” építsenek, amelyek az emberi agyhoz hasonlóan „gondolkodnak” és óriási lépéssel lendítheti előbbre a robotika és a mesterséges intelligencia tudományát. Katonai és ipari alkalmazási lehetőségei is nyilvánvalóak, egyebek mellett az érzékelő-, információ-feldolgozó és vezérlőrendszerek fejlesztése terén.

(Reader,s Digest - Válogatás)

Megyei hírcsokor

Erdélyi Lajosné

Megalakult a Dabasi klub

Szövetségünk Budapest és Pest megyei szervezete keretében Dabason megalakult az „Együtt könnyebb” elnevezésű klub. A megnyitó ünnepséget 1993. november 12-én tartottuk a Kossuth Művelődési Központban. Sajnos egész nap havazott, de a rossz idő ellenére ötvenen voltunk az eseményen. Megjelentek a város különböző intézményeinek képviselői is: Horváth István Dabas polgármestere, Maczák Istvánné az önkormányzati hivatal igazgatási osztályának előadója és dr. Jakab Éva a rendelőintézet szemorvosa. Szövetségünk megyei szervezetének Érden működő klubját három személy képviselte.

Erdélyi Lajosné a klub vezetője megnyitó beszédében többek között elmondta: a klub célja a városban és a környékén élő vak és gyengénlátó sorstársak részére összejövetelek, rendezvények, baráti találkozók szervezése. A közös sors, a gondok és az öröm közelebb hozzák egymáshoz az embereket, mert „együtt könnyebb”.

Borbély Lajosnak a megyei szervezet titkárának ünnepi köszöntője után Pinczki György e szervezet elnöke mondott rövid beszédet. Ezt követően Rác Lilla vak költő az Este a tó parton című versét, szépen, jó értelmezéssel szavalta el Wertmüller Gyöngyi, a budapesti vakok iskolájának IV. osztályos tanulója.

Végül megvendégelték a jelenlevőket, majd baráti beszélgetés következett. Ezek után állapodtunk meg, hogy minden hónap első keddjén tartunk klubösszejöve-

telt Dabason a Kossuth Művelődési Központban.

Ezután e sorok írója elmondta: tudom, nehéz feladat vár rám. Tíz község tartozik Dabas vonzáskörébe, ami azt jelenti, hogy kilométereket kell megtenni, hogy sorstársaimat összefogjam. A családlátogatások alkalmával tapasztalhattam, hogy örömmel, szívesen fogadtak. Bízom abban, hogy a klub megalakulása után sikeresen fog működni.

Ezúton is köszönetet mondunk a klub megnyitására résztvevő segítőknek, köztük Tapodi Katalinnak, a művelődési központ igazgatójának és Mayer Gábornak a Gönc Kft. ügyvezető igazgatójának.

Fazekas Géza

„Újra együtt játszunk!” - játékos műveltségi vetélkedő Békéscsabán

A MVGYOSZ Békés megyei szervezete Békéscsabán a megyei könyvtárban 1993. november 27-én játékos műveltségi vetélkedőt rendezett a megyei látássérült és vak sorstársak részére. Kilenc (3-3 főből álló) csapat jelentkezett.

A kérdéseket egy héttagú csapat állította össze és a vetélkedőt is ők bonyolították le. A csapat tagjai: a megyei szervezettől Lévai József, Todola Mihályné, Török Imre és Vad Zsigmond. A megyei könyvtárból Ancsin Nóra, Gaiga Olga könyvtárosok és Timkó Istvánné olvasó szolg.o.v.

A kérdések különböző témakörből lettek összeállítva (történelem, irodalom,

Szövetség élete, zene, színház, sport, fogalmak felismerése, ügyesség, stb).

A vetélkedőt Lévai József megyei titkár vezette. A

zsűriben Ancsi Nóra, Török Imre és Timkó Istvánné (zsűri elnök) voltak.

Török Imre sorstársunk megnyitójában méltatta a találkozó jelentőségét és megmagyarázta a cím jelentését: a játék ötödik éve rendszeresen ebben az időben kerül megrendezésre és ezt hagyományossá szeretnénk tenni.

A madjnem három órára kinyúlt vetélkedő színes és érdekes volt. A játékosok fiatalos lendülettel és vidáman igyekeztek ügyességük és tudásuk legjavát adni. Nagyszámú érdeklődő is bekapcsolódott a játékba. Minden forduló után közönségkérdésre lehetett licitálni.

Az ünnepélyes eredményhirdetésig már tetőfokára hágott az izgalom, folyt a talál-

gatás, hogy a kilenc forduló után kinek van a legtöbb zsetonja. Végül eredményt hirdettek.

A harmadik helyezést elért csapat: Dohyné Demkó Izabella, Kovács Mihály és Tar Lajos Gyuláról, örömmel vették át a nyereményt, a szép pohárklészletet.

A második helyezést elért csapat tagjai Nagy Istvánné és Petrics Jánosné Mezőberényről, valamint Varga Ildikó Méhkertről fürdőszobamérlegre állhatott.

A győztes csapat: Adáz István Békéscsábáról, Domján Károly és Vad Tibor Dévaványáról egy-egy zsúrkocsi boldog tulajdonosai lettek. A többi résztvevő sem távozott üres kézzel, ők is tárgyjutalomban részesültek.

A vetélkedő után kötetlen beszélgetésben visszaemlékeztek a koraósszel tartott pósteleki ügyességi versenyről. Mindenki azon volt, hogy jövőre is „Játsszunk újra együtt”.

Elektronikus telefonkönyv

Az Elektronikus Telefonkönyv nevet viselő számítógépes program alkalmas arra, hogy egy elkészült telefonkönyv névsorából 2-3 másodperc alatt egy nevet első néhány betűjének beírásával megtaláljon a hozzátartozó telefonszámmal és egyéb adatokkal együtt. Használója bármikor bevihet új nevet vagy módosíthat, esetleg törölhet egy meglévőt.

Kétféle telefonkönyv nyomtatható. Egy olyan, amelyben szervezeti egységenként (cég, osztály, munkacsoport, stb.) szerint bontott a név-

sor. Ez arra szolgál, hogy új telefonkönyv készítése esetén a telefonkönyv tervezetét az érintett szervezeti egységek vezetői bírálatra megkaphassák. A második típus a magyar ábécé szerint rendezett könyv.

A program képes egy szerkezet segítségével a kikeresett névhez tartozó telefonszámot egy billentyű lenyomásával kapcsolni. Fejlesztéskor szempont volt az is, hogy vak kezelők a BraiLab PC segítségével használhassák. Jelenleg látó kezelők használják. Az Elektronikus Telefonkönyv bemutatására 1994. január 29-én, szombaton, 10 órai kezdettel kerül sor a MVGYOSZ Székházában.

Minden érdeklődőt szívesen vár Tóth Zoltán és Rozenberczki Zoltán.

Az MVGYOSZ fennállásának 75. évfordulója tiszteletére rendezett ünnepségsorozat visszhangjai

Rendezvénysorozatunkról hírt adott a rádió, a televízió, írtak az újságok. Úgy gondoljuk, hogy további munkánkhoz mégis az alábbiakban közölt, hivatalos elismerés ad biztatást.

„Kedves Kati néni!

Magyar órán azt játszottuk, ki nek milyen színű ez a szó: szeretet. Nekem, fehér színű, a többieknek piros, sárga.

Még számomra is furcsának tűnt. Vajon miért ez a szín jutott az eszembe? – töprengtem. Akkor a pesti vendégségre gondoltam. Nekem ez a Fehér Bot Napi szereplés nagyon csodálatos volt! Az

a sok finomság, amit kaptunk! Így rögtön meg is ettem hazafelé az autóbuszon a csokit és a banánt. De a marcipánfigurát, amit én készítettem, még most is őrööm!

Olyan jó volt ott szerepelni, máskor is szívesen elmennék!

Kati néni ott köszönte meg nekünk – *ahogy mondani tetszett* – a csodálatos műsort, mi pedig ebben a levélben köszönjük meg azt a sok szeretetet, amivel körültekertek a felnöttek bennünket.

Tessék szíves lenni a többi néinek és bácsinak is megmutatni! Kezét csókoljuk Kati néninek:

*Bodnár Imre, Takács László
és Izsák Sándor”*

KÖZLEMÉNYEK

Ezúton kéri elnézését mindazoknak dr. Szigeti György és Magyar Bálint parlamenti képviselők, akik 1993. november 17-én a meghirdetett fórumra eljöttek. Az idei év februárjának tapasztalata alapján mondták le a képviselők a programot, mert akkor ugyanilyen rossz időjárási körülmények voltak, és nagyon kevesen jöttek el a meghirdetett fórumra.

Az érdeklődőktől szíves elnézést kérnek, egy későbbi időpontban megtartják az Esélyegyenlőségi törvénytervezetről szóló tájékoztatót.

*

Tisztelt Olvasóink!

1993. december 1-jével lapunk új olvasó szerkesztője Pósa Melegi Karola, fiatal újságíró. Elődje Kas László kolléga megvált szövetségünktől, közel egy évtizedes munkájáért ezúton is köszönetet mondunk.

(a szerkesztőség)

Törődjünk többet egészségünkkel!

Kiss János:
Alkohol – alkoholizmus

Az alkoholról, az alkoholizmusról – melynek több kötetnyi irodalma van – helyütt valóban csak néhány dolog mondható el, pusztán gondolatébresztésként.

Talán nem érdektelen azt vizsgálni, hogy milyen az alkohol közvetlen akut hatása. Az alkoholtól csökken a fájdalomérzet, a félelem, megszűnnek bizonyos szorongások, jókedvű hangulat lép fel, összezsugorodik a problémák megélése, megszűnnek a gátlások. De az akut hatás hamar elmúlik.

Az alkohol egy része az izzadással, kilégzéssel elpárolog, más részét a máj semlegesíti. Ez az egyik oka annak, hogy az alkoholisták mája betegszik meg igen gyakran.

A részegséget, ha az egyszer fordul elő, másnapra ki lehet aludni, bár egyszeri részegség is járhat súlyos következményekkel, de az is-

mételt ivások után olyan idegrendszeri károsodás következik be, mely még enyhébb esetekben is életreszóló káros elváltozásokkal jár-

hat.

Az alkohol kis mennyiségben nem okoz kárt. A rendszeres ivó és a rendszeresen sokat ivó azonban előbb-utóbb megbetegszik. A gyomor-bélrendszer, a máj, az idegek kezdetben kivédik az alkohol hatását. Ez az ellenállás azonban fokozatosan csökken. Egy idő után kezdődnek a panaszok: gyomor-, bélhurut, étvágytalanság, lesóványodás. A máj, amely a méregtelenítést végzi, kifárad, kezdi felmondani a szolgálatot, megduzzad, fontos sejtjei pedig sorvadásnak indulnak. Hasonló sors vár a vesékre is, megbetegednek az erek, sőt maga a szív is. Remegéssel járó, idültté váló ideggyulladás fejlődik ki, ezt bénulások követik, végül elmebetegség következik be.

A felszívódott alkohol ugyanis nemcsak a májban, de a központi idegrendszer sejtjeiben is gyorsan felhalmozódik.

Az emberi máj azonnal oxidálni, bontani kezdi a bejutott alkoholt. Egy óra alatt a májsejtek kb. 8 gramm alkoholt képesek feldolgozni. Ennyinek felel meg egy kis pohár pálinka vagy egy pohár sör, egy kisfröccs.

Az elfogyasztás után az el nem bontott alkohol már 15-20 perc múlva az agysejtekben is kimutat-

ható. Csakhogy míg a máj rendelkezik egy kémiai anyaggal, úgynevezett fermentummal, amely képes elbontani az alkoholt, az agysejtek nem. Így az idegrendszer szövetei nem képesek kivédeni az alkohol támadását.

A központi idegrendszer mindenképpen károsodik, a sejtek életképessége csökken, s tartós italozás után végleges, maradandó károsodás keletkezik benne.

Ha még figyelembe vesszük az alkoholista romlott erkölcsi világát, felborult családi életét, csökkent munkaképességét, akkor megérthető, hogy az alkoholista életmódjával rövidíti meg saját életét és sajnos, közvetve másokét is.

Különösen veszélyes az alkohol a fejlődésben lévő gyermekek idegrendszerére. Azok a szülők, akik alkoholt adnak gyermekeiknek, súlyos bűnt követnek el ellenük. A gyermek értelmi fejlődése elakad, érdeklődése tompul, tanulásában hanyatlani kezd, egyszerűen nem képes az új ismeretanyagok elsajátítására, befogadására. Talán a legsúlyosabb következmény a rossz szülői példa nyomán a hozzászokás veszélye. Hajlamosá tesz a bűnözésre. A fiatalok bűnözők jelentős része a statisztika szerint rendszeresen fogyaszt alkoholt. ● ● ●

Békés megyei tudósítás

Piss Mátyásné:

Kell a kultúra!

Ma, amikor mindnyájunknak rengeteg a problémája, szeretném felhívni a figyelmet a kultúra fontosságára.

A jó könyvek és a színházi előadások nem oldják meg gondjainkat, de legalább a kikapcsolódás ideje alatt feledtetni velünk azokat. A Békés megyei Jókai Színház és az MVGYOSZ megyei szervezete megállapodása értelmében az idei, azaz az 1993. évi színházi évadban körülbelül 20

fő részére biztosítanak jegyeket a prömier előadások megtekintésére.

1993. október 21-én a „Róza néni” c. színdarabot élvezhette tizenegy fős csoportunk. A vídám darab igen jó szórakozást nyújtott. A remélhetőleg hagyományt teremtő kezdeményezés jó alkalmat teremt arra, hogy tagtársaim kimozduljanak otthonról.

Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik segítséget nyújtottak abban, hogy ez a fontos és hasznos kezdeményezés megszületett. ● ● ●

Bűnügyi mazsolák

...Nagy riadalmat okozott december elsején Budapesten az a Fáy utcai barnamedve, amely tartós üvöltéssel igyekezett tudtul adni feledékeny gazdájának, hogy egy Ifa teherautóban felejtették. A szibériai négylábú már valószínűleg éhes meg fáradt is volt, s nagyon unta a dolgot. Addig bömbölt torkaszakadtából, amíg elő nem kerültek a rendőrök és W. Béla úr, a feltételezhető tulajdonos, az Orientál cirkusz tagja. A rend őreinek nem volt könnyű dolguk, hogy megnyugtassák a rémült lakókat és előkerítsék az éppen egy óriáskígyót fürdető artistát. Az ügy ezzel azonban nem zárult le, mert mint kitűnt, a férfi ugyancsak mostoha körülmények között tartotta a barnamedvét, s arról sem volt igazolása, hogy valóban az ő tulajdonában van-e a jószág. Amennyiben kiderül,

hogy nem rendelkezik a kérdéses okmánnyal, kedvencét elveszik tőle és menhelyre viszik.

★

...Nem volt szerencsés az a nem éppen teljesen úriember, aki november 29-én este leszámolni készült egy Deák téri telefonfülkével. Már éppen a pénzgyűjtő persellyel kelt volna birokra, ami-

kor hátulról megkopogtatta egy rendőr a vállát. Az „ügyködőnél” talált eszközök a bűnüldözők szerint alkalmasak voltak a persely kifosztására. S, hogy a gyanús férfinak még kisebb legyen a szerencséje, kiderült: már egy ideje körözi a hatóság, ittas járművezetés miatt.

★

...Kényelmességének és telhetetlenségének köszönheti lebukását L. Sándor, ugyanis miután sikeresen behatolt egy VII. kerületi lakásba és onnan egy színes televízióval és mikrohullámú sütővel távozott. A sikeren felbuzdulva, ahelyett, hogy kereket oldjon, eszébe jutott, odabenn látott még egy videót is. Vissza is ment a lakásba, de zsákmány helyett egy „karperecet” kapott. Időközben ugyanis hazaérkezett a tulajdonos és riasztotta a rendőrséget.

★

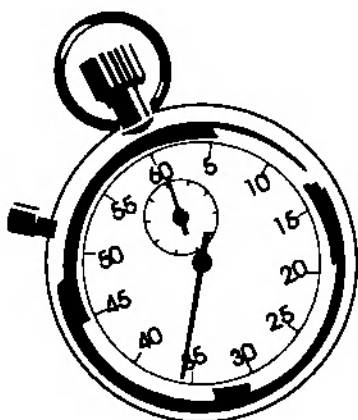
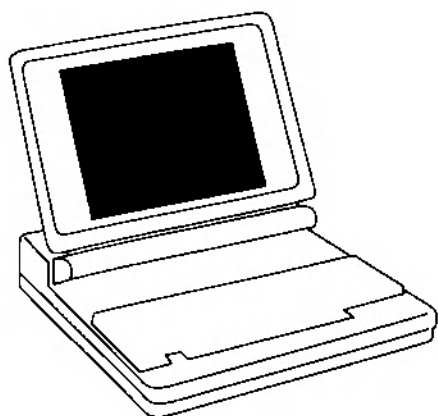
...Nem csak újságpapírgyűjtéssel foglalkozott az a három 13-14 éves gyerek, akik ezzel az ürüggyel csengettek be lakásokba. Mint kiderült, alapos a gyanú, hogy lopásokat is elkövettek. Amíg ugyanis bent voltak a lakásban, valamelyikük elterelte a házigazda figyelmét, s addig a kis „szarkák” összeszedegették az értékebb holmikat. Csak távozásuk után derült ki, hogy eltűnt a karóra, a gyűrű, vagy egyéb mozdítható érték. Az egyik gyerekkorú gyanúsítottat már el is fogta a rendőrség.

Melegi Karola

Az árueledásban kapható termékek jegyzéke

1994. évi naptár	30,—	Karácsonyi lap	
Rakéta karóra (orosz)	730,—	(magyar és angol)	28,—
Ébresztő óra	485,—	Eszperantó nyelvkönyv	270,—
Svájci férfi karóra		Eszperantó–magyar szótár	150,—
(ezüst színű)	7200,—	Magyar–eszperantó szótár	300,—
Svájci női karóra		Német nyelvkönyv	
(ezüst színű)	7200,—	haladóknak	210,—
Svájci zsebóra	3500,—	Orosz szótár	280,—
Zsebóra (orosz)	384,—	Angol nyelvkönyv	
Angolul beszélő karóra	1250,—	(Czobor–Horlay)	120,—
Angolul beszélő ébresztő óra		Angol nyelvtan	90,—
(háromszög forma)	1560,—	Kézimunka könyv	60,—
CASIO angolul beszélő ébresztő		Kézimunka könyv	30,—
óra (kocka forma)	4062,50	Távhívószám jegyzék (belföldi) .	5,—
Braille-lap (ív)	2,—	Távhívószám jegyzék	
PICHT-írógép	7500,—	(nemzetközi)	5,—
Adapter DYMO-szalaghoz	52,—	Távhívószám jegyzék	
Pontozó	20,—	(pótkötet)	3,—
Braille-tábla	486,—	Basic-nyelv	30,—
Braille ABC	40,—	Az MVGYOSZ Alapszabálya	20,—
Vasúti térkép	20,—	Petőfi Sándor versei	200,—
Magyarország úthálózata	50,—	Szórakoztatózenészek	
Budapest térkép	50,—	vizsgaanyaga	30,—
Műanyag képeskönyv	100,—	Hangos könyvtári katalógus	60,—

Gyógymasszőr
tankönyv 270,—

Síkirású könyvek:

Ady Endre

összes versei . . 520,—

Dr. Kováts Zsolt–Zaharovics Mihály:

A vakvezető kutya 50,—

Schiff Ervin: Phyllisz 100,—

Csattos Márta: Utak és kiutak .. 10,—

Gyógymasszőr tankönyv

(tagoknak) 150,—

Gyógymasszőr tankönyv

(nem tagoknak) 300,—

Dr. Csocsánné–Fintáné:

Út az érettségiig 30,—

Dr. Pálhegyi Ferenc: A látás nélkül
meghódított világ 30,—

Göllesz Zoltán: Abakusz 72,—

Hangos könyvtári katalógus 80,—

Dr. Pálhegyi Ferenc: Mit tegyünk,
hogy életünk... 100,—

„Óda a fényhez” 200,—

Garamvölgyi Eszter: Hogy ne fájjon
annyira (kutyáról szóló könyv) 80,—

Rithnovszky János:

A fény túlsó oldalán 242,—

Kazettás anyagok:

Német nyelvkönyv

(Siptár-féle) 459,—

Válaszok szobanövény-

kedvelőknek 430,—

Zöldségtermesztés..... 672,—

Angol nyelvkönyv

alapfokon..... 257,50—

Dr. Bartáné—dr. Szentiványiné:

Mikrohullámú sütő titkai 257,50

Gárdonyi Géza:

Egri csillagok 1534,—

Czobor–Horlay-féle

angol nyelvkönyv 372,50—

Az új Munkatörvénykönyv 620,—

Számítástechnikai

alapismeretek 50,—

Egyéb:

Tejőr 50,—

Íránytű 1980,—

Tűbefűző 60,—

BraiLab PC adapter

(beszélő egység) 11.935,—

IBM PC adapter 15.000,—

MIKROVOX 7875,—

Teletex-kártya 18.750,—

Gáztöltésű személyi riasztó 500,—

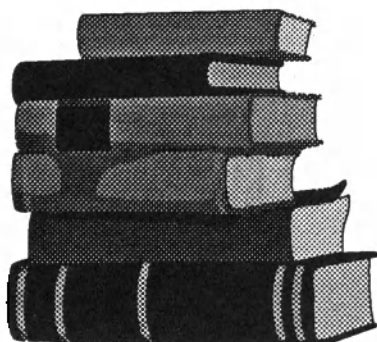
Szabó centiméter 34,—

Hackmann kés szett

(kenyérszeletelő, egyéb) 2309,—

Tűkészlet 114,—

Rubik-kocka 61,—

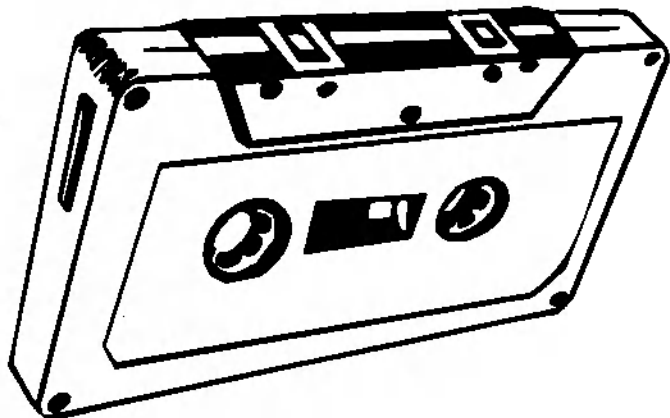
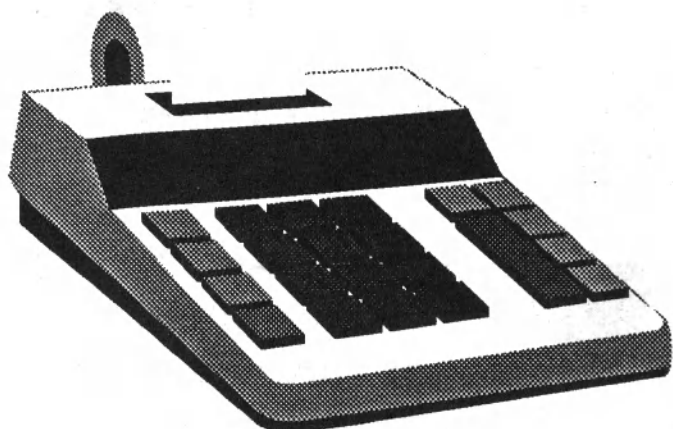

Kirakótábla	60,—
Dominó	250,—
Fajáték (négy- táblás)	435,—
Elemes gitár (zenélő)	1117,—
Logikai fajáték	150,—
Dobókocka	65,—
Remete játék	200,—
Hanoi-torony	250,—
Tili-toli játék I.	150,—
Tili-toli játék II.	150,—
Bújócska fajáték	200,—
Ping-pong labda	60,—
Ping-pong ütő	250,—
Nagyító (állványos), 6x	1251,—
TV-képernyő nagyító CPT 25 átmérője 65 cm	1250,—
Nagyító (kicsi)	
10x +20x nagyít	4500,—
Nagyító 4x	1800,—
Nagyító	3200,—
Nagyító 10x	1725,—
bifokális	2212,50—
4x	1472,—
2,5x	533,—
Zsebnagyító: 3,5x	617,—
3,5x	819,—
3,5x	985,—
kicsi	929,20

10x	1725,—
Zsebnagyító ..	860,—
N-1740	510,—
N-1740	512,—

Homérosz kórus

lemez	90,—
Orsós szalag	15,—
Abakusz	350,—
TC 80, angolul beszélő, ismétlő kalkulátor	1530,—
Kalkulátor	2870,—
Zsebnagyító 8x	160,—
Gömbnagyító 6x	575,—
Lapnagyító	50,—
Zseb-lap nagyító	32,—
Üres kazetta tok (jelenleg ingyenes)	
Magnókazetták jelenlegi áron (változhatnak):	
Maxell 60 perces (japán)	88,—
Gold Star 60 perces (koreai)	58,—
Gold Star 90 perces (koreai)	70,—
Üvegszálalás hosszú bot :	
teljes áron	250,—
téritéses szemészeti vényre	37,50
téritésmentes szemészeti vényre, a közgyógyellátás terhére ingyenesen	
Műanyag négyrészes, összecsuha- tó fehér bot teljes áron:	382,—

40

Alumínium, négyrészes, összecsuksukható fehér bot

teljes áron:307,—
térítéses szemészeti

vényre46,10

térítésmentes szemészeti vényre, a közgyógyellátás terhére ingyenesen

Alumínium, ötrészes, összecsuksukható fehér bot teljes áron377,—

térítéses vényre56,60

térítésmentes vényre ingyenesen;

Alumínium fehér

csőbot teljes áron:303,—

térítéses vényre 45,50

térítésmentes vényre ingyenesen
A fehér botok mindegyike csak a szemésszakorvos által felírt, lebélyegzett, három hónapnál nem régebbi vényre adható ki, illetve postázható.

Figyelem! A közölt árak változhatnak, ezért kérjük, hogy postai rendelés esetén előzetesen telefonon érdeklődjenek (121-0440/108-as mellék) a tényleges ár iránt, és az árú ellenértékét csak ezután adják postára. A kért terméket csak a teljes és tényleges vételár kézhez vétele után tudjuk postán feladni.

Hirdetések

53 éves, 170 cm magas, hosszú barna hajú nő vagyok.

Társaság hiányában ezúton szeretnék megismerkedni korban hozzámilló, gyengénlátó férfival. Kölcsönös szimpátia esetén a házasság sem kizárt. A leveleket „Szivárvány” jelígre a szerkesztőségbe kérem.

48 éves, 165 cm magas, barna hajú, elvált, jól látó férfi,

aki Szombathelyen a Vakok Intézetében él, megismerkedne korban hozzáillő lánnyal,

vagy elvált asszonnyal. Leveleiket várja, esetleg fényképpel együtt a szerkesztőségbe „Várlak” jelígre.

Keresem azt az urat, akinek az otthonából és az életéből hiányzik egy rendes, komoly, háziasszony. 56 éves, 158 cm magas, 65 kilós, gyengénlátó özvegyasszony vagyok.

60-70 év közötti férfiak jelentkezését várom. A leveleket „Együtt szebb lehet az

Hirdetések

élet" jelígre a szerkesztőségbe kérem.

29 éves, rokkantnyugdíjas fiatalember megismerkedne korban hozzáillő, gyengénlátó leánnyal, vagy özvegyasszonnyal. A válaszokat az alábbi címre kéri: Karai Balázs Sándor, 1119 Budapest, Ady Endre u. 108.

53 éves vak nő vagyok, keresem azt a gyengénlátó férfit, aki szeretetre és megértésre vágyik. Lakással és önálló nyugdíjjal rendelkezem. A természetet és a zenét kedvelem. A válaszokat „Megértés” jelígre a szerkesztőségbe kérem.

46 éves, 156 cm magas, gyengénlátó, elvált asszony vagyok. Két nagy gyermekem egyedül nevelem. Én még dolgozom. Szeretnék megismerkedni egy szorgalmas, nem italozó és dohányzó, kefekötő, gyógymasször vagy zenész

foglalkozású, gyengénlátó 45-50 év közötti férfival. Lehet intézetben élő is, nekem van lakásom. A leveleket a szerkesztőségbe „Szeretet és megértés” jelígre kérem.

Családi házzal rendelkező gyengénlátó, vidéken élő, káros szenvedélyektől mentes férfi megismerkedne házasság céljából 35 év körüli gyengénlátó sorstársnővel. Egy-két gyermek nem akadály. Fényképes leveleket kér a szerkesztőségbe „Gyöngyvirág” jelígre.

Elcserélném 42 négyzetméteres, önkormányzati egy szoba hallos, komfortos lakásomat hasonló, de két szobásra. Érdeklődni lehet munkanapokon 7-15 óra között. Telefon: 149-4300.

Eladó kedvezményes áron egy Commodore 64-es számítógép, magnóval és fekete-

Hirdetések

fehér monitorral. Érdeklődni lehet az 17-79-951-es telefonszámon (Nagy lakás).

Eladó egy IBM kompatibilis AT-286-os számítógép (1 MB RAM, 2x20 MB winchester, 1 MB floppy, 12"-os monocrome HERCULES monitor, 101 gombos billentyűzet, Szücs-féle VOICE hangosítókártya). Irányár: 55 ezer forint. Érdeklődni lehet a 06-41-323-035 telefonszámon, Tornallyay János.

Lakásomba fogadnék gyengénlátó, egyedülálló, jó lelkű, megbízható hölgyet, aki a bevásárlásban és a háztartási munkákban segítségünkre lenne. Érdeklődni lehet a feltételek és a megegyezés végett Budapesten, a XIV. Róna u. 13. I. 2. szám alatt Varga Sán-

dornál és feleségénél.

Figyelem!

Műszem Protetika

A társada-

lombiztosítás hozzájárulásával közgyógyászati vénre szemprotézis tíz nap alatt elkészül.

OtoDent fogtechnikai laboratórium, német-magyar érdekelttség

GERL-KFT

1054 Budapest, Október 6. utca 19. III. emelet (lift van).
Telefon: 131-1663. Rendelés munkanapokon: délelőtt 9-13 óráig, délután 15-18 óráig.

Eladó egy Commodore 64-es számítógép, floppyval, joystickkal és két lemezzel. Irányár: 25 ezer forint. Érdeklődni lehet a 120-1964-es telefonszámon, Forgony József.

Szerkesztőség munkatársai: Lak István és Pósa Árpád. Telefon 1210-440/114-es mellék. Az újság előfizethető a megyei szervezeteknél egész évre 120 Ft-ért a tárgyév megelőző november 30-áig, félévre 60 Ft a tárgyév II. féléve előtti május 15-éig

SZÉP A FÉNYKÉP F O R T E P A P Í R O N
SCHÖN SIND DIE BILDER AUF F O R T E P H O T O P A P I E R
YOUR PICTURES ARE NICE ON F O R T E P H O T O P A P E R S

PHOTO FILMS
PHOTO
AND PAPERS

FÉNYKÉPEZÉSHEZ HASZNÁLJA A FEKETE-FEHÉR ÉS SZÍNES
F O R T E A N Y A G O K A T !

BENUTZEN SIE ZUM PHOTOGRAPHIEREN DIE SCHWARZ-WEISSEN
UND FARBIGEN F O R T E M A T E R I A L I E N !

USE IT TO THE BLACK-AND-WHITE AND COLOR
P H O T O - M A T E R I A L S M A D E B Y F O R T E !

F O R T E F O T O K É M I A I I P A R

2601 VÁC, VÁM UTCA 3. PF. 100. TELEX: 22-5022
HUNGARY

PROXERV az ön partnere !
Informatikai, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
☎ Budapest, 1052 V. Fehérhajó u. 2. ☎ 1-374-255

Számítástechnikai tanácsadás, rendszerfejlesztés

TITKÁR iroda automatizálási rendszer

- ☎ Partner nyilvántartás és céginformáció
- ☎ Lekérdezések
- ☎ Levelezés hat nyelven, szövegszerkesztővel
- ☎ Ki- és bejövő iratok iktatása
- ☎ Határidő nyilvántartás, időpont egyeztetés
- ☎ Feljegyzések kezelése
- ☎ Közvetlen telefax küldés és fogadás

Oktatás

- ☎ Alapfokú számítástechnikai ismeretek
- ☎ PC számítógép kezelés
- ☎ WORD szövegszerkesztő

Műszaki szolgáltatások

- ☎ Számítógépek és hálózatok telepítése
- ☎ Számítástechnikai eszközök javítása
- ☎ Szerviz

Komplex kereskedelmi rendszer

Export és belkereskedelmi modul

- ☎ Ajánlatok, engedélyek, kötések és a lebonyolítás kezelése
- ☎ VÁM 91
- ☎ Ügyletkövetés
- ☎ Teljeskörű gépi okmányolás
- ☎ Telefax kapcsolat

Import modul

- ☎ Megrendelések, ajánlatok, engedélyek, kötések és a lebonyolítás kezelése
- ☎ VÁM 91
- ☎ Ügylet követés
- ☎ Teljeskörű gépi okmányolás
- ☎ Telefax kapcsolat

Főkönyvi és folyószámla rendszer

- ☎ Analitikus és főkönyvi nyilvántartás
- ☎ Széleskörű lekérdezési lehetőséggel
- ☎ Állományszintű kapcsolat a kereskedelmi rendszerekkel

*Rendszereink egymással kapcsolhatók, modulonként is megvásárolhatók
Számítástechnikai segédanyag kereskedelem*

